

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXI Nr. 5

KETVIRTADIENIS, KOVO [MARCH] 5, 1981

KAINA 25 c.

KASDIEN

GLĖBYS RĖCEPTŲ, BET AR...
NEATSILIKIM NUO JŲ
DĖL KOVOS SU NEDARBU
TAIP NĖRA, KAIP ATRODO

Prez. R. Reaganas pasiūlė visą glėbį receptų krašto ekonomikai pagydyti, infliacijai pažaboti. Nėra prastas dalykas, kad prezidentas rūpinasi gelbėti sušlubavusį krašto ūkį. Bet bėda yra ta, kad ne iš to galo galvoja gelbėti, arba kitaip pasakius, užnerti kilpą negerovėms.

Už valstybės biudžeto defecitus, žinoma, yra kaltos valdžios išlaidos visokioms programoms. Tačiau pati kalčiausia yra ginklavimosi programa. Ir kol šios ginklavimosi programos išlaidos nebus sumažintos, o biudžeto subalansavimo bus siekiama socialinių programų sąskaita, liaudis prezidento vidaus ekonomikos politika nesidžiaugs.

* * *

Kad pasaulis rieda prie suliepsnojimo branduoliniu karu, faktas yra faktas. Didžiosios šalys ginkluojasi, nesutikimas didėja, reakcinės imperialistinės jėgos dirba išsijuošiusios, kad tik rusenantys karo židiniai suliepsnotų.

Pasaulinės taikos taryba susirūpinusi kreipiasi į pasaulio taikos jėgas, kad tam būtų pastotas kelias. Susirūpino ir sveikai galvojančios amerikiečiai visuomenės darbuotojai, kaip buvęs generalinis prokuroras Ramsey Clar, mokslininkas Linus Pauling, plačiai žinomas negrų darbuotojas Jesse Jackson ir daug kitų, jaučiančių atsakomybę už savo krašto likimą.

Daugiau kaip penkiasdešimt jų jau pasirašė po Tarptautinės taikos peticijomis, raginančiomis prez. Reaganą ir L. Brežnevą sėstis už stalo ir tartis, kas daryti. Neatsilikime ir mes, eiliniai piliečiai, taikos šalininkai, nuo jų.

* * *

Daug kalbama apie kovą su nedarbu. Bet argi įmanoma ši kova industrinio-militarinio komplekso sąlygomis, kai jo palaikymui kasmet iš valstybės biudžeto skiriama po apie \$200 milijonus.

Nuosaičių ekonomistų seniai moksliskai įrodyta, jeigu tiek pinigų būtų skiriama vieškelių, parkų, namų, ligoninių, mokyklų statyboms, kiek yra skiriama industrinio-militarinio komplekso palaikymui, Amerikoje darbininkų stigtų, žmonių gerbuvis didėtų kaip ant mielių.

Dabar gi apie 10 milijonų darbo rankų neužimtos. Kiek jos naudotų padarytų kraštui paleistos į darbą, tik pagalvokime!

* * *

Sėdint prie televizoriaus ir pėnint savo žinių bagažą iš didžiosios komercinės spaudos atrodo, kad Amerikoje klasių kovos frontuose

GARSUSIS KUPIŠKIO ETNOGRAFINIS LIAUDIES TEATRAS

Kupiškio etnografinio liaudies teatro spektaklis.

Tarybų valdžios metais suklestėjo mūsų gimtasis kraštas. Pasiekta svarių liaudies ūkio, mokslo, kultūros laimėjimų. Ryškūs pasiekimai įvyko kiekvieno darbo žmogaus gyvenime, Komunistų partija skiria nuolatinį dėmesį jų gerovei, jų dvasiniam tobulėjimui.

Socializmo keliu sėkmingai žengia Kupiškio rajono darbo žmonės. Respublikoje žinomi ne tik jų gamybiniai rodikliai, bet ir dėmesys kultūros barams, liaudies kūrybai. Šiandien pasakojame apie vieną

ramu, nieko naujo nėra, gyvenimas slenka savo vaga. Bet taip nėra.

Daugiau kaip 100,000 žmonių demonstravo ir reikalavo, kad Luther King Jr. gimtadienis būtų paskelbtas nacionaline švente, protestai ir demonstracijos vienur ir kitur vyksta prieš ku-klus-klanus, nacius ir antisemitus, šimtai ir tūkstančiai šturmuoja tolygias Three Mile Island atominės elektrinės ir jų statybos aikštes, visą šalį turi apėmęs moterų sąjūdis už ERA, profsąjungos organizuojasi masinei eitynei į Vašingtoną už darbą visiems, bedarbiai jaunuoliai ruošiasi pavasarinei demonstracijai reikalauti darbo, ir t. t.

Amerikos liaudies pažangiosios jėgos nesėdi sudėjusios rankų. Vyksta darbininkų streikai, piktai. Civilinių laisvių bei teisių organizacijose narių gausėja kaip niekad pirmiau, senior citizens sąjūdžiai aktyvėja.

Klasių kova nenutrūko daugeliui išėjus į pensijas, išvažinėjus į šiltus kraštus ar prie televizorių leidžiant senas dienas. Jeigu taip būtų, kaip atrodo, reakciniai konservatoriai seniai būtų susidoroję ir su Social Security, ir su Medicare, ir su nedarbo kompensacijomis, ir su visais socialiniais įstatymais, šį tą duodančiais darbo ir vargo žmogui. Profsąjungos būtų išsigimusios į buvusio Italijos Musolinio profsąjungas. S. J. Jokubka

Tarybų Lietuvoje plačiai pagarsėjusį kūrybingą šio rajono meno saviveiklos kolektyvą — Kupiškio etnografinį liaudies teatrą.

Etnografinio liaudies teatro nariai — vyresniosios kartos žmonės.

Apie jų gyvenimo kelią, darbą, apie kovas už gražų laimingą rytą, apie saviveiklininkų kūrybinę veiklą nemaža medžiagos sukauptą tik į dienos šviesą "Vagos" leidyklos palydėjoje knygoje "Kupiškėnų vestuvės".

Rašytojas Juozas Baltušis knygos žangoje rašo:

— Šiandien "Senovinės kupiškėnų vestuvės" toli praaugusios pirmą kartą savo pavidalą, tekstas bei

vaidyba taip išgryninti, kiekviena mizanscena tokia tikslinga, taip subtiliai atskleistas šokių ritmas, oracijų bei liaudies dainų prasmė ir grožis, jog džiugina ir stulbina patį reikliausią žiūrovą ir vaidybinio meno žinovus, ne kartą įvertinusių spektaklį su retai sutinkamu

KAIP PASIKEITĖ PASAULIO VEIDAS

Pasaulio politinių žemėlapių sudarinėtojai pastaraisiais keliais dešimtmečiais visą laiką rizikavo būti neoperatyviais. Taip sparčiai kito mūsų planetos veidas.

Nuo 1960 metų gruodžio 14-osios politinę nepriklausomybę gavo 51 šalis: 24 Afrikoje, 7 Azijoje, 10 Pietų Amerikoje, 1 Europoje (Malta) ir 9 Okeanijoje. Per šiuos du dešimtmečius iš kolonializmo pančių išsivadavo 140 milijonų žmonių, gyvenančių daugiau kaip dešimtyje milijonų kvadratinį kilometrų teritorijoje (tai maždaug atitinka Europos plotą).

1960-ieji bene labiausiai pakeitė žemėlapių spalvas. Tada vien Afrikoje atsirado septyniolika naujų nepriklausomų respublikų. Tokios galingos nacionalinio išsivadavimo bangos paskatinta Jungtinių Tautų

entuziazmu spaudoje ir visuomenėje.

Už šį laimėjimą Kupiškio rajono kultūros namų pagyvenusių žmonių etnografiniam kolektyvui buvo suteiktas Respublikos pavyzdinio etnografinio kolektyvo garbės vardas, o vėliau — Lietuvos TSR etnografinio liaudies teatro garbės vardas.

Apie "Senovinės kupiškėnų vestuvės" sukurtas meninis dokumentinis televizijos filmas, su dideliu pasisekimu demonstruotas respublikos žydriuosiuose ekranuose, o atskirais atvejais — visasąjunginiuose ekranuose.

Apie jas plačiai rašė "Pravda", "Tiesa", "Učitel'skaja gazeta", "Sovetskaja kultūra", "Klub", "Literatūra ir menas", kiti respublikiniai laikraščiai bei žurnalai, rajoninės spaudos organai, pažangių JAV Lietuvių laikraščiai "Laisvė", "Vilnis", "Šviesos" žurnalas. Jas ne kartą aptarinėjo respublikos radijas ir televizijas.

Masiniu tiražu išleistos "Senovinių kupiškėnų vestuvių" įrašo plokštelės žaibu paplito po visą Tarybų Lietuvą ir už jos ribų, pasiekė tolimiausias pasaulio šalis, kuriose nūnai gyvena įvairių metų įvairių priešasčių išblaškyti mūsų tautiečiai, besilgintys gimtosios Lietuvos, jos meno, dainų grožio.

"Senovinių kupiškėnų vestuvių" pavyzdžiu ėmė kurtis nauji ir nauji etnografiniai pagyvenusių žmonių kolektyvai, susidomėję liaudies sukurtomis vertybėmis, jie atgaivina šias vertybes ir pateikia Tarybų Lietuvos darbo žmonėms.

Šiandien galime drąsiai tvirtinti, kad Kupiškėnų etnografinio liaudies teatro sukurtos "Senovinės kupiškėnų vestuvės" jau tvirtai įėjo į mūsų nacionalinę kūrybinę tautos kultūrą, tapo reikšmingu ir prasmingu jos raktu, neatskiriama šios kultūros dalimi.

generalinė Asamblėjos sesija Tarybų šalies iniciatyva 1960 metų gruodžio 14-ąją priėmė deklaraciją "Dėl nepriklausomybės suteikimo kolonijinėms šalims ir tautoms".

Tai buvo kolonijinių imperijų galutinio žlugimo dešimtmečiai. Britų imperija prieš Antrąjį pasaulinį karą buvo išsidriekusi per visą Žemės rutulį, jai priklausė ketvirtadalis planetos sausumos. 1975 metais suirusi Portugalijos kolonijinė imperia buvo net 23 kartus didesnė nei pati metropolija.

Ir vis dėlto net šiomis dienomis kolonijų dėmės tai viename, tai kitame žemyne vis dar gadina Žemės veidą. Dar 0.3 procento planetos gyventojų ir maždaug 1 procentas sausumos ploto kenčia kolonijinę išnaudojimą. J.

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60606 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Ryšium su Tarptautine Moters Diena

Nuo matriarchato gadynės iki pat šių dienų moteris tebėra antraeilis žmogus, nežiūrint kad daug kur yra išsikovojusios daugiau ar mažiau teisių, bet jos socialinė padėtis vis tiek išskirtinė. O už gyvenimą turi kovoti ir stengtis lygiai su vyrais.

Kalbant apie Amerikos moteris, šįmet, labai galimas daiktas, moteris kovoje už Social Security pensijų neliečiamybę labai daug lems. Kaip žinia, lapkričio mėnesį įvyks vadinama White House Conference on Aging, arba senų žmonių klausimams aptarti konferencija. Ir kaip sako Niujorko miesto senų žmonių reikalams departamento komisionierė Janet Sainer, svarbiausiu klausimu bus Social Security pensijos, specialiai moterims. Nes moterų pensininkių bei gaunančių papildomas pašalpas iš valstijų padėtis yra nepavydėtina. Nepavydėtina visų pensininkų, bet moterų šioje žmonių kategorijoje yra daugiau negu vyrų.

Pavyzdžiui, moterų virš 65 metų amžiaus pensininkių yra 14.6 milijono, arba 60 procentų visų pensininkų. 1979 metais kiekvienam 100 vyrų virš 65 metų amžiaus buvo 146 moterys. Tuo tarpu kiekvienam 100 vyrų virš 85 metų amžiaus buvo 224 moterys.

Toliau, kas antra moteris virš 65 metų amžiaus yra našlė. Įskaitant išituokusias ir netekėjusias; iš penkių yra trys. Trys ketvirtadaliai virš 65 metų amžiaus vyrų yra vedę ir gyvena su savo žmonomis. Gi senelių namuose senų moterų yra trimis ketvirtadaliais daugiau negu vyrų.

Statistikos duomenys rodo, kad moterys pensininkės pensijų atžvilgiu daug labiau nuskriaustos, negu vyrai pensininkai, ir gyvena daug biedniau. 1980 metais, paėmus kiek visiems pensininkams buvo išmokėta pinigų, vyrai gavo 60 procentų šios sumos, nežiūrint kad moterų pensininkių yra daugiau. Išėjusių į pensijas 80 procentų moterų negauna privatiškų pensijų ir tik 2 procentai našlių gauna vyrų pensijų benefitus.

Arba štai, 1977 metais gaunančių papildomas pensijas iš valstijų (Supplementary Security Income) — moterys sudarė 71.2 procento. Vadinasi, tiek daugiau moterų negali pragyventi iš Social Security pensijų.

Nejaugi geriau "better dead than red"

Faktu yra, kad branduolinio karo grėsmė didėja. Vien tik Amerika savo militariniu pajėgumu pasaulį gali sugriauti 20 kartų. Buvusio prezidento Carterio pasiūlytų militarinėms išlaidoms \$159 milijonų prezidento Reagano gynybos sekretoriui Caspar Weinberger nepakanka. Jis nori daugiau.

Atrodo, jis nori, kad Amerika būtų pajėgi pasaulį sugriauti 22 kartus. Tarybų Sąjunga militariniu atžvilgiu nuo Amerikos neatsilieka. Ginkluojasi Vašingtonas, ginkluojasi ir ji.

Daugiau kaip metus išbuvęs Amerikos ambasadorium Maskvoje Thomas J. Watson sako, kad šios dvi supergalingos šalys eina prie konfrontacijos ir anksčiau ar vėliau susikibs. Jis nežino, kada jos prieis prie viena antros sugriovimo, gali trukti dešimt, o gal ir dvidešimt metų, bet jeigu SALT II sutarties ratifikavimas bus padėtas į šalį visiems laikams, katastrofa bus neišvengiama.

Turint galvoje branduolinių bombų pajėgumą, baisu ir pagaltoti, kokia nelaimė pasaulį ištiktų, jeigu šios dvi supergalingos šalys susikibtų ir sukurtų pasaulinį branduolinį karą. Pasak mokslininkų, civilizacijos, kurią žmonija turi pasiekus, neliktų nė likučių, Žemės kamuolys nusviltų, iš dangoraižių ir miestų liktų tik griuvėsiai. Jeigu kur nors Žemės kamuolio užkampyje liktų koks gyvas žmogus, jis turėtų grįžti į akmens galyne.

Taipgi, labai galimas daiktas, pasaulį ištiktų legendarinės Atlantidos likimas.

Prez. Reagano valstybės sekretoriui Haig toks pasaulio sugriovimas nėra bausis dalykas. Jis sako, "jog už branduolinį karą yra baisesnių dalykų". Kas galėtų būti baisesiu už pasaulio sugriovimą! Kaip sako JAV Komunistų partijos generalinis sekretorius Gus Hall, sekretoriui Haig baisesiausia yra, kad vis daugiau ir daugiau pasaulyje tautų tampa nacionaliai ir ekonomiškai nepriklausomomis ir socialistinėmis.

Vadinasi, sekretorius Haig supranta taip, jeigu nekiltų branduolinis karas ir pasaulis išliktų nesugriautas, anksčiau ar vėliau jis taptų socialistinis, be korporacijų, be imperialistinių monopolijų, be žmogaus kito žmogaus išnaudojimo. Žmonijos tranams, mintantiems kito žmogaus darbo vaisiais, būtų galas. Todėl nė truputį nenuostabu, kad korporacijų, imperialistinių monopolijų atstovų ir visokiausio plauko reakcininkų šūkis yra "Better dead than red". Sekretoriaus Haig pasakymas, "jog už branduolinį karą yra baisesnių dalykų" irgi atsiuoda ano šūkiu kvapu.

DIENOS TEMOMIS

NEVALIA DARBE KALBĖTI ISPANISKAI

Visko teko girdėti, bet kad darbininkui su tautiečiu savo kalba darbe nevalia šnekėti, dar neteko girdėti. Bet taip yra. Brownsville, Texas valstijoje Hector Garcia buvo pašalintas iš darbo už tai, kad su kitu darbininku kalbėjosi ispaniškai.

Ir dar gražiau. Reikalas atsidūrė Aukščiausiojo teisme. Ir teismas išaiškino, kad darbdavys turi teisę paleisti darbininką iš darbo, jeigu jis su kitu darbininku kalba ispaniškai.

Daugiausiai ispaniškai kalbančių yra drapanų pramonėje. Pagal šį Aukščiausiojo teismo išaiškinimą, darbdaviai be niekur nieko galės atleidinėti darbininkus už kalbėjimą darbe ispaniškai. Ar tai žmoniškai?

"DAILY WORLD" VAJUS

Kaip visi darbininkiški laikraščiai Amerikoje be finansinių vajų negali išsiversti, taip negali išsiversti ir pažangių amerikiečių dienraštis "Daily World" nežiūrint kaip plačiai yra skaitomas. Tik komerciniams didlapiams kas kita. Juos remia įvairūs bizniai riebiai apmokamais skelbimais. Darbininkiškiems laikraščiams tenka išsilaikyti darbininkų centais.

Kad "Daily World" ir toliau galėtų eiti, šįmet per tris mėnesius turi sukelti \$275,000, turi gauti 2,500 naujų skaitytojų ir turi gauti naujų platintojų, kad papildomai išplatintų kasdien 7,500 egzempliorių.

Nemažas uždavinys, bet skaitytojų meilė laikraščiui tai padės įvykdyti.

ALGOS DĖL INFLIACIJOS NIEKU DĖTOS

Nesąmonė yra teorizuoti, kad infliacija didėja dėl algų didėjimo. Jeigu taip būtų, tai kitose pramoninėse šalyse infliacija daug sparčiau

didėtų negu pas mus Amerikoje, nes ten darbininkų algos didėja daug sparčiau, negu Amerikos darbininkų.

Pavyzdžiui, vėliausių tyrinėjimų duomenimis, 1972 metais Amerikos darbininkui už darbo valandą užmokesčio vidurkis buvo \$3.81, tuo tarpu Japonijos darbininkui \$2.86. Gi 1977 metais, vadinasi, per penkerius metus, Amerikos darbininkui užmokeskis padidėjo už darbo valandą iki \$5.63, o Japonijos darbininkų net iki \$6.70. Tokiu pat spartumu didėjo Švedijos, Belgijos ir Vakarų Vokietijos darbininkų algos. Tačiau infliacija taip smarkiai nedidėjo, kaip čia pas mus Amerikoje. Mat ten karinėms išlaidoms tiek bilijonų neskiria, kaip čia.

TECHNIKA DARBININKUS META LAUKAN

Geras daiktas yra technika. Ji palengvina darbininkui dirbti ir duoda daugiau produkcijos. Moderniškoms audimo staklėmis galima išausti audeklo daug daugiau, negu rankinėmis staklėmis. Bet bėda yra, kad visokios mašinos, robotai yra fabrikantų nuosavybė, o ne darbininkų. Jos naudos duoda daugiau fabrikantams, o ne darbininkams.

General Motors jau turi 425 mašinas-robotus, 1985 metais galvoja turėti 5,000, o 1990 metais net 14,000. Mašinos gali be darbininko suvirinti geležį, dažyti, pakrauti prekes, iš geležies nulieti kitoms mašinoms dalis, inspektuoti darbo kokybę ir pan.

Fabrikantai su mašinoms-robotais neturi bėdų. Jie nei streikuoja, nei nepavargsta, kad ir per parą dirbdami 24 valandas, nepraso algų padidinimo...

Stai, mašinos-robotai ir meta darbininkus iš darbo laukan. Todėl darbininkai ir siekia socializmo, kad šios gamybos priemonės būtų suvisuomenintos, kad jos darbininkui neštų laimę, o ne nedarbą.

Brazinskių istorija trunka penkti metai

Vilniaus "Tiesa" vasario 1 dienos laidoje išspausdino J. Jegorovo žinią iš Vašingtono apie plačiai čia mums Amerikoje žinomus Brazinskius. TASSo korespondento J. Jegorovo žinia prasideda taip:

Jungtinės Valstijos kaip ir anksčiau globoja savo teritorijoje du teroristus — tėvą ir sūnų Brazinskius, nors Tarybų Sąjunga ne kartą reikalavo išduoti juos, padariusius sunkų baudžiamąjį nusikaltimą TSRS teritorijoje.

Kaip žinoma, šie du oro piratai 1970 metais nuvarė Tarybų Sąjungos keleivinį lėktuvą AN-24, nužudė jo palydovę N. Kurčenko ir sužeidė kitus igulos narius. 1976 metų rugpjūčio mėnesį Brazinskių persikėlė į JAV. Jie aiškiai tikėjosi nuoširdaus sutikimo ir prieglobsčio ir, kaip parodė tolesni įvykiai, neapsiriko.

Tiesa, atsižvelgdama į ryžtingus Tarybų Sąjungos protestus, Amerikos valdžia nesiryžo suteikti Brazinskiams "oficialaus" politinio prieglobsčio ir net formaliai iškėlė 1977 metais bylą dėl jų išsiuntimo iš JAV. Nuo to laiko praėjo jau daugiau kaip treji metai. Byla vilkinama ir galo jai vis dar nematyti, nepaisant daugkartinių TSRS protestų. Dar daugiau, JAV kongresui pateikti įstatymo projektai,

numatantys suteikti Brazinskiams "nuolatinių prieglobstį" Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Dabar, kaip pasakė TASS-o korespondentu imigracijos ir natūralizacijos tarnybos atstovas V. Džerziskas, Brazinskių bylos nagrinėjimas paskirtas vasario pabaigoje Los Andželes (Kalifornijos valstija), kur dabar yra isikūrę teroristai, teisme.

Valstybės departamento atsakingas bendradarbis D. Pesedžas, į kurį kreipėsi TASS-o korespondentas, norėdamas sužinoti, kokie yra Brazinskių reikalai, iš pradžių pareiškė nieko nežinaš apie šią bylą. Bet vėliau jis perdavė TASS-o skyriui pareiškimą, kuriame sakoma, kad, JAV vyriausybės nuomone, Brazinskių gyvena Jungtinėse Amerikos Valstijose neteisėtai ir JAV vyriausybė ketina juos deportuoti ir kad procedūra šiuo klausimu tebevyksta. Tačiau tai vis žodžiai, kurie nepatvirtinami darbu.

Gėdinga Brazinskių istorija, kuri trunka Jungtinėse Amerikos Valstijose jau penkti metai, leidžia ir šį kartą suabejoti, ar nuoširdus yra oficialus Vašingtonas, kuris daug kalba apie savo ketinimus kovoti su oro piratais, o tikrovėje faktiškai globoja du teroristus.

GYVUOK PER AMŽIUS, BUK LAIMINGA

[Konsulo E. Juškio paskaitos tąsa]

TSRS ambasados Vašingtone pirmasis sekretorius konsulas Edmundas Juškys šią kalbą pasakė spalio 5 dieną, "Vilnius" salėje per Lietuvos TSR 40-mečio minėjimą.

Spausdiname ją truputį sutrumpintą skaitytojams, kurie neturėjo progos būti minėjime. Red.

Tarybų Lietuvos priešų pastangos saviesiems ir kitataučiams pavaizduoti Lietuvą kaip "pavergtą ir skriaudžiamą", kaip "apleistą", "skurstančią", "vargšę", "bejėgę" ir t. t. ir pan., man primena vieno A. Čechovo apsakymo herojų, kuriam buvo nesvarbu kaip pagarsėti. Jam rūpėjo tik viena — kad apie jį parašytų laikraščiai. Nekalbant jau apie tai, kad tokia šalimi, kokia Lietuvą vaizduoja "vaduotojai", nepasididžiūsi. Tokia šalis negali susilaukti kitų pagarbos.

Aš nenoriu nieko įžeisti ir nieko suniekinoti, tačiau objektyviai visos pastangos įrodyti, kad Tarybų Lietuvoje akmenimis lyja, pastangos pavaizduoti ją tokią, kuri atrodytų reikalinga "vadavimo", primena politinį elgetavimą. O dar nebuvę pasaulyje ir tikriausiai nebus atveju, kad iš istorinės scenos išpuolęs žmogus, nuolatos verkšlenantis ir lendantis į akis su savo nuopoliu, susilauktų pagarbos. Geriausiai atveju jis tik pakenčiamas. Juoba, kad tas elgetavimas lietuvių tautos tikrųjų interesų požiūriu, apsimetinis, kai savo asmeninį arba savo klasės nuopolį bandoma pateikti kaip visos tautos nuopolį.

Ir čia niekas nieko negali pakeisti. Nei anksčiau nuo tautos kamieno atsiskyrusieji ir šiandien tebesvarstantys "nuo ko mes bėgom", nei nauji "gyvi liudininkai". Tarp kitko, keletas žodžių dėl tų "liudininkų", kurie, sako, "kojomis pabalsavo prieš socializmą". Vertindamas šį reiškinį aš norėčiau priminti vieną karikatūrą, kuri buvo atspausdinta antihitleriniuose laikraščiuose po to, kai Antrojo Pasaulinio karo metais hitlerininkams okupavus didesniąją Prancūzijos dalį, likusioje jos dalyje buvo sudaryta išdavikiška maršalo Peteno Viši "vyriausybė". Karikatūroje buvo pavaizduotas Petenas, sakantis Prancūzijai: "Madam, mylėti Jus aš jau nebepajėgiu, bet Jus išduoti dar galiu".

Meilė gimtajai žemei. Meilė Lietuvai.

Kaip ryškus kontrastas tokiems petenamams išskyla lietuvių išeiviai, kuriems visų pirma svarbu ne savanaudiški asmeniniai interesai ir ambicijos, bet lietuvių tautos, Lietuvos liaudies reikalai, jos gerovė ir likimas.

Tokių lietuvių išeivių pirmose gretose žengia Jūsų pažangiosios organizacijos ir spauda, kurie visada palaikė ir palaiko glaudų ryšį su lietuvių tautos masėmis, su Lietuvos darbo žmonėmis. Jūsų vyresniųjų draugų ir Jūsų pačių pažangus judėjimas, Jūsų veikla yra geras pavyzdys visiems kaip pozityviai gali reikšti savo jausmus gimtajai tėvų žemei žmogus, atsidūręs svetur, tapęs kitos valstybės piliečiu. Tai geras pavyzdys, kaip savo prierašumą gimtajai tėvų žemei galima gerai suderinti su patriotiška veikla savo naujosios Tėvynės labui.

Vilnius, 1981 kovo 5

Pažangus lietuvių išeivijos judėjimo istoriją ir dabartį, jo nuveiktus ir atliekamus darbus tam, kad Lietuvos vardas liktų nesuteptas, kad žmonės žinotų tiesą apie tarybinę socialistinę Lietuvą, apie gražias pergales, kurias yra pasiekusi jos darbo liaudis, tam, kad šių dienų Lietuva būtų galima pasidžiaugti patiems ir pasididžiuoti svetimųjų akyse, jūs žinote ne blogiau už mane. Už tai mes, Lietuvoje gyvenantys ir dirbantys, visa lietuvių tauta, visa Tarybų Lietuvos darbo liaudis jaučia Jums dėkingumą, kaip ištikimiesiems bičiuliams ir draugams, kaip sesėms ir broliams.

Šį dėkingumą reiškiant, duodamas interviu "Gimtojo krašto" laikraščiui, visų Tarybų Lietuvos darbo žmonių vardu, Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komiteto Pirmasis Sekretorius draugas Petras Griškevičius pasakė: "Tarybų Lietuva didžiai gerbia ir vertina šiuos istorinius pažangiečių nuopelnus, jų šiandieninę veiklą". Šį dėkingumą reiškiant, Tarybų Lietuva visada atvira širdimi pasiruošusi priimti, priima ir priims Jus kaip mielus laukiamus svečius, kaip brolius ir seseris. Pažangaus lietuvių išeivijos judėjimo dalyviams, Jums, mielosios draugės ir draugai, priklauso pirmoji ir neginčijama vieta nūdienės Lietuvos darbo žmonių širdyse.

Kita vertus, tikiuosi nesuklysiu pasakęs, kad glaudūs, draugiški, jokių savanaudiškų politinių ir kitokių išskaičiavimų nesuteršti pažangiečių ryšiai su savo senąja tėvyne yra Jums tikras Jūsų tautinės gyvybės šaltinis. Jis praturtina Jūsų dvasinį pasaulį, o per jį duoda galimybę daugiau nuveikti ir Amerikos labui.

Pagarba ir dėkingumas pažangiečiams visų pirma, neužgožia mūsų dėmesio ir kitiems lietuviams išeiviams. Tarybų Lietuvai svetimais pažiūrų siaurumas. Todėl mūsųose palankiai sutinkami ir tie išeivijos lietuviai bei lietuvėnai, kuriems idejiniu požiūriu socializmas nepriimtinas, tačiau kurie, užuot stoję mentorių ir pamokslautojų, Lietuvos "vaduotojų" pozon, užuot bandę uzurpuoti teisę kalbėti lietuvių tautos vardu, užuot darę žingsnius jai kenkti, užuot jungęsi į bendrą reakcinės politinės kovos prieš socializmą frontą, užuot eęsi tarnauti, svetimiesiems dievams,

Dar kartą apie tą jų "veiklą"

Iš jos, tos "veiklos", būtų galima marias pripilti. Tiltus per jas pastatyti. Ant tų tiltų šimtaaukščius bilingus suregzti. Ir, apskritai, netgi Babelio bokštą pastatyti.

O juk praktiškai yra tik Bobelio bokštas, na, to paties nepasėkmingo vlikininko, kurio taurus lietuviškumas labiausiai pasireiškė tuo, kad jis savo kolegas nacionaliniu žvėrimi-kiaule-apkrikštijo (beje, gal ši data įeis į lietuviškųjų "veiksnių" analus ir vėliau kasmet bus iškilmingai pažymima simpoziumais, konferencijomis ir pan?!).

Tai, dar kartą apie lietuviškųjų "veiksnių veiklą". Tik, pradžiai, gal tegul jie patys apie tai paporina. Sakysim, kaip tą padarė literatas (arba bent jau tokiu save pasikrikštyjęs) Vytautas Volertas. Štai jo mintys:

"Šimtai statutų ir organizacijų, nelengvi tarptautiniai santykiai, skausmingi reprezentacijos klausimai buvo veikla ir gyvastingumas tos mūsų visuomenės dalies, kuriai patiko triukšmas".

Tai, kad būta — ir per metų metus — tik triukšmo, ir — nieko, rodančio tikrąjį rūpestį lietuvių, tautine kultūra, jos išlikimu.

Kaip šiuo atveju teisingai pastebi V. Volertas čia minimas jo straipsnis du kartus sulėtėjusiuose "Aiduose", to negalėjo nepastebėti

ieško būdų kaip, neatsisakydami savo idejinių įsitikinimų, galėtų atlikti pozityvų darbą išeivijos tautinei gyvybei palaikyti, lietuviškai kultūrai puoselėti ir jai pagarsinti svetimųjų tarpe. O visa tai padaryti įmanoma tik palaikant dorus ryšius su savo senąja tėvyne, tik nuolatos malšinant troškulį iš gausiai trykšančio ir gaivaus senosios tėvynės dvasinių vertybių, šaltinio.

Juk tam,

Kad sparnus ištiestų

Ir pradėtų kelionę neramiai,

Pačios gražiausios svajonės

Turi remtis į žemę.

Į tėviškės žemę.

Šie lietuvių tarybinio poeto Br. Mackevičiaus žodžiai, man regis, vienu posmu išreiškia tai, kas svarbiausia kiekvienam išeiviui, kurio širdyje dar bent kiek rusena prierašumo savo senąjai tėvynei jausmas. Kito kelio nėra ir nebus. Visi kiti keliai — tai klystkeliai, vedantys į greitą išeivijos tautinę mirtį. Nes remtis į tėviškės žemę negali ir niekada negalės tie, kurie ją koneveikia, šmeižia, niekina, kurie nori jai primesti svetimų ir pražūtingų lietuvių tautai jėgų paktuotą valią.

Jauna Lietuvos Tarybų Socialistinė Respublika. Jai dar tik 40 metų. Per tą trumpą laiką tarpą nuėjusi sudėtingos ir sunkios kovos kelią už geresnę šiandieną ir šviesesnę rytdieną, sukaupusi vertingą istorinį patyrimą, Ji kupina jėgų naujiems žygiams. Jų gražią perspektyvą atveria tarybinė santvarka, socializmas ir sąjunga bei draugystė su kitomis tarybinėmis tautomis, su visomis už laisvę kovojančiomis pasaulio jėgomis. Todėl šiandien kiekvienas doras lietuvis, kokiame Žemės kampelyje jis bebūtų, išymaus rašytojo ir visuomenės veikėjo, ištikimo savo Tėvynės kaip priesaiką ir kaip gyvenimo tikslą kartoja sūnaus Antano Venclovos sukurtus Tarybų Lietuvos himno žodžius: "Gyvuok per amžius, būk laiminga brangi Tarybų Lietuvai".

[Pabaiga]

jaunoji dipukinės emigracijos karta. Vėl cituojame:

— Tėvai nepastebėjo, kad sūnūs ir dukros prastoviniuoja gatvių sankryžose, šliaužia į pigias užkandines vietoj buvoję lietuvių tarpe.

— Mišrių vedybų skaičius iš metų į metus didėjo, o šiandien jau net baugu apie jų procentą kalbėti... Antra skaudi nelaimė — emigrantų vaikų pomėgis maskuotis. Grynos lietuviškos šeimos išsišlapstė pogrindžiuose.

— Lietuvių kalba palikta susižinoti su tėvais ir jų pažįstamais. Ja nieko neskaito, nieko nevarato.

— Lituanistinės mokyklos siurėja savo tinklu ir mokiniais... Bet daugiausia atsiliepia visuomenės sumažėjimas ne dėl mirčių, bet veikiant dvasiniam irimui.

Straipsnio autorius čia kalba apie dipukinę "patriotinę" visuomenę, ir čia su juo galima sutikti. Išties, tai nėra naujas atradimas, kad gerėjant gerbūviui, vis mažiau laiko lieka dvasiniams, kultūros reikalams ir tai, kad visas tas irimo procesas kaip tik būdingiausias patiems reksmingiausiems "patriotams".

Suprantama: Vytautas Volertas nė nebando išnagrinėti visų to priežasčių, tačiau ir jis negali nepastebėti:

— Vakarų pasaulio atmosfera yra užteršta. Veikia egoizmas, labai pavojingas nuodas. Įtaigauja apžlugusi ir kasdien žemiau slystanti moralė.

Ir vėl ponas Vytautas Volertas pasako labai senas tiesas. Tačiau jos vertos dėmesio, kadangi tas tiesas kartoja kaip tik jis ir kaip tik "Aidų" žurnale. Juk tikrai gerai žinoma, kad tiek šis leidinys, tiek jo autorius Vakarų laiko pažadėta-ja žeme ir ta proga labai retai į juos pažvelgia kritiškai arba bent jau objektyviai.

Na, bet šis kuklumas labai būdingas tiek tokiems autoriams, tiek tokiems leidiniams apskritai.

Šias pastabas irgi norėtusi baigti V. Volerto mintimi — su kuria irgi galima sutikti:

— Bet didžiausias kovotojas prieš šiuos kenkėjus (t. y. — savus vaikus bei Vakarų moralę — V. M.) yra protas. Mūsų galvose jis kažkodėl skiedžiasi.

Tai,gi.

Vladas Mikšys

TRUMPAI

— Aukščiausias teismas visgi atėmė ukrainiečiui dipukui Feodor Fedorenko pilietybę už talkininkavimą karo metu naciams Treblinkos koncentracijos stovykloje.

— Praeitais metais firmų ir šiaip biznių subankrutavo 82 procentais daugiau, negu užpraitais metais.

— New Jersey seimelis užgyrė įstatymo projektą, pagal kurį ant sienų teplojimas svastikų bei deginimas kryžių turi būti kriminalinis nusikaltimas.

— Connecticut valstijoje, AFL-CIO profsąjungų specialiam suvažiavime svarbiausiu darbotvarkės punktu buvo, kad biedniams ir darbininkams būtų mažinami pajamų mokesčiai, o turėčiams didinami.

— JAV savo branduoliniais ginklais gali sugriauti pasaulį 20 kartų. Bet gynybos sekretoriui Caspar Weinberger to nepakanka. Kaip pažymi laikraštis "Daily World", jis nori, kad JAV būtų pajėgios pasaulį sugriauti 22 kartus.

3

Prisiminus prezidentą Franklin D. Roosevelt

[SUTRUMPINTAS]

Niujorko valstijoje prie garsiosios Hudson upės Hyde Parko rūmuose, kuriuose gimė buvęs prezidentas Franklin Delano Roosevelt, yra įsteigtas jo atminimui muziejus.

Muziejaus stendai mums pasakoja apie Amerikos valstybės veikėjo, sugebėjusio blaiviai žiūrėti į pasaulio įvykius ir paisyti laiko dvasios, gyvenimo kelią. Rooseveltas gimė labai turtingų tėvų šeimoje. Būdamas tipiškas savo klasės atstovas, jis kartu buvo ir bendradarbiavimo su Tarybų Sąjunga šalininkas. Pasisakė už tai, kad šis bendradarbiavimas būtų išsaugotas ir stiprinamas pokario laikotarpiu, laikydamas tai svarbiausia visuotinės taikos garantijos sąlyga. "Dvi didžiosios šalys — Amerika ir Rusija — turi palaikyti normalius santykius", — manė jis. Šiuos žodžius būtų pravartu priminti tiems aukštiejiems JAV veikėjams, kurie norėtų grąžinti "jėgos pozicijos" politiką, sugriauti taip sunkiai pastatytus įtempimo mažinimo pamatus, paaštrinti konfrontaciją su Tarybų Sąjunga ir kitomis socialistinėmis šalimis.

Muziejaus eksponatai liudija, kad Rooseveltui buvo svetimos militarinės provokacinės užmačios prieš Tarybų Sąjungą, Vakarų propagandos skleidžiamus gandus apie "tarybinę grėsmę" jis laikė visiškai nepagrįstais. Štai vienas dokumentinių įrodymų. 1944 m. spalio 6 d. kalbėdamas per radiją jis davė smarkų atkirtį kongreso nariams respublikonams. "Amerikiečiai, — kalbėjo jis, — didžiuojasi savo sąjunga su narsiąja TSRS ne tik karo, bet ir taikos metu".

Rooseveltas aukštai vertino tarybinės liaudies ir jos Ginkluotojų Pajėgų kovą prieš fašistų ordas ir — prieštaraujant dešiniųjų jėgų mėginimams sumenkinti TSRS vaidmenį, nugalint nacizmą, — ne kartą pabrėžė, kad "Tarybų Sąjunga sukausto pagrindines hitlerininkų jėgas". Jis dėmesingai stebėjo TSRS laimėjimus kautynių laukuose. Po stiklu vienoje iš muziejaus salių saugomi dviejų laišku, kuriuose jis išsiuntė tarybinei vyriausy-

FRANKLIN ROOSEVELT

bei, nuorašai. Juose jis tarybinei liaudį sveikino šlovingomis pergalėmis prie Leningrado ir Stalingrado. "Raudonoji armija ir tarybinė liaudis, — rašė jis, — ilgiems laikams pelnė Jungtinių Valstijų pasigėrėjimą". Įdomu ir tai, kad jau antrą karo dieną Rooseveltas paskelbė "teikti visokeriopą pagalbą Tarybų Sąjungai".

Muziejaus medžiaga taip pat primena, kad Rooseveltas svarbią reikšmę skyrė tarpusavy naudingų dalykinių ryšių plėtimui, JAV ir Tarybų Sąjungos moksliniams, techniniams ir kultūriniais kontaktams. Dar 1944 m. jis nagrinėjo klausimą dėl dalykinių sluoksnių delegacijos išsiuntimo į TSRS "tirti pokario prekybos galimybių" ir pasiūlė Tarybų šaliai tokią pat delegaciją atsiųsti į JAV.

Baltuosiuose rūmuose pasikeitė "sargyba". Į JAV prezidento postą atsistojo R. Reaganas. Nuo naujos respublikonų administracijos politikos daug priklausys taikos visame pasaulyje likimas. Blaiviai galvojantys amerikiečiai mano, kad JAV turi plėsti geras Roosevelto tradicijas ir kartu su Tarybų Sąjunga siekti, kad planetoje įsiviešpatautų tvirta taika, pažabotos ginklavimosi varžybos.

Kai dėl Tarybų Sąjungos, tai, kaip pabrėžė L. Brežnevas pokalbio metu su senatoriumi Charles Percy, "vienintelis patikimas būdas Tarybų Sąjungos ir Amerikos santykiams vystyti — laikytis lygybės ir vienodo saugumo principo".

P. Matiašas

Reakcionieriai kelia intrigas Nikaragvoje

Neseniai Nikaragvos nacionalinio atgimimo vyriausybė pareiškė, kad ji turinti duomenų, jog reakcijos jėgos planuoja griebtis naujų smurto aktų, organizuoti streikus, užgrobti gamyklas ir fabrikus, sutrukdyti gamybą, užimti žemes. Dabartinės valdžios priešų tikslas aiškus — sustabdyti šalyje revoliucinius pertvarkymus, pradėtus po Sandino nacionalinio išsivadavimo fronto judėjimo pergalės prieš Somosos režimą 1979 metų vasarą.

Nikaragvos liaudis energingai ėmė atkurti šalį, kurią diktatūra nepaprastai nuniokojo, visiškai sugriovė jos ekonomiką. Nelengva buvo. Skola užsleniui — pusantro milijono dolerių, išdas — beveik tuščias. Buržuazinė spauda tuo metu pranašavo, kad Nikaragvos revoliucija žlugsi, nes nesugebėsianti spręsti visų problemų, kurias paliko ankstesnis režimas. Tačiau tokios pranašystės neišsipildė.

Stiprėja valstybinis ekonomikos sektorius. Jam priklausys buvusio

diktatoriaus ir jo parankinių žemės ir pramonės įmonės, nacionalizuota užsienio prekyba, bankai, šalies gelmių turtai. Atstatomos ir paleidžiamos įmonės, kurių didžiąją dalį subombardavo baudėjai, puldami patriotus. Tolimiausius kampelius pasiekia elektra. Sėkmingai vykdoma agrarinė reforma.

Naujosios Nikaragvos laimėjimai ryškūs, jų nepaneigsi. Tai siutina vidaus ir užsienio kontrrevoliuciją. Buržuazija, ultrakairiosios jėgos ir visokiausi oportunistiniai elementai, spekuliuodami sunkumais, kuriuose vis dar patiria šalis, vartodami revoliucinę ideologiją, kursto tarp gyventojų nepasitenkinimo nuotaikas, nepasitikėjimą valdžia, sabotuoja jos priemones.

Prieš nacionalinio atgimimo vyriausybę atvirai kovoja buvusių Somosos gvardiečių gaujos, radusios prieglobstį gretimose šalyse. Jos nelegaliai patenka į Nikaragvą, rengia diversijas, susidoroja su politiniais veikėjais, puldinėja ginkluotąsias pajėgas. Informacijų

Europos bendroje rinkoje

Nuo sausio Europos monopolijų bendrosios rinkos sąjunga nustojo vadintis "didžiuoju devynetu". Prie šios uždaros ekonominės grupuotės prisijungė Graikija.

Derybos dėl Graikijos įstojimo į Bendrąją rinką truko penkerius metus, bet po šio ilgo ruošimosi graikų delegacijai atvykus į Briuselį sukėlė sąjungos vadovams daug rūpesčių. Visų pirma niekaip nepavyko rasti vertėjų, vienodai gerai mokančių graikų ir danų, graikų ir italų ar kitas kalbas.

Tačiau lingvistiniai nesklaidumai buvo niekis, palyginti su kitais rūpesčiais, iškilusiais Bendrosios rinkos ir Graikijos vadovams. Nemažai graikų į šį vyriausybės žingsnį pažiūrėjo skeptiškai: gruodžio mėnesį surengtoje apklausoje tik 380 šalies piliečių iš tūkstančio apklaustųjų pritarė, kad būtų stajama į Bendrosios rinkos sąjungą, 210 graikų su tuo nesutiko, o 410 — neturėjo tvirtos nuomonės.

Visą vyriausybės optimizmą išsklaido ekonomistų pranašavimai. Gana silpnai Graikijos pramonei teks susidurti su "senais vilkais" — Vakarų Vokietijos, Anglijos, Prancūzijos monopolijomis. Tai bus neįlygus mušis, nors Bendrosios rinkos įstatymai žodžiais ir reikalauja pagarbos silpnesniajam. Pranašaujama, kad 12-15 procentų šalies pramonėje dirbančių darbininkų atsidurs gatvėje, nes jų įmonės neišlaikys konkurencijos.

Nedarbo ir kainų augimas, svarbių šaliai ekonomikos šalių sunykimas — tokią kainą Graikijai teks sumokėti už "išplaukimą į Vakarų Europos vandenį" be maito. Palankesnės perspektyvos realizuoti tradicinius Graikijai žemės ūkio produktus vargu ar gali atsverti šią kainą.

Skeptiškai į Graikijos pasirodymą Europos ekonominiame bendrijoje žiūri grupuotės senbuviai, kurie ligi šiol tvirtina, kad senasis "šešetas" buvęs be reikalo išplėstas, priimant į jį Angliją, Daniją ir Airiją. Naujų narių pasirodymas sukėlė audringas diskusijas, kurios nesibaigia jau septyneri metai. O juk tada į Bendrąją rinką buvo priimtos šalys, kurių bendras išsivystymo lygis ne ką skyrėsi nuo kitų grupuotės narių.

Šį kartą padėtis iš esmės skiriasi: Graikija šiuo pažiuriu viena iš skurdžiausių žemyno šalių. Taigi nuo šiol specialus Bendrosios rinkos fondas atsilikusiems rajonams pa-

agentūrų pranešimais, Hondure yra specialios stovyklos. Ten ruošiami banditai ir siunčiami kovoti prieš kaimyninę šalį. Honduro, kitų reakcinių režimų vadeivos leidžia savo teritorijose laisvai veikti sandinistinės revoliucijos priešams, praktiškai eina išvien su jais.

Nikaragvos vidaus ir užsienio kontrrevoliucijos veiksmus skatina ir koordinuoja užsienio žvalgybos, nors Washingtonas formaliai pripažįsta dabartinę vyriausybę Managvoje. Jungtinės Valstijos negali susitaikyti su Somosos režimo žlugimu. Tai buvo didžiulis Washingtono praradimas Lotynų Amerikoje. JAV sunerimusios, kad iš Nikaragvos revoliucijos liepsna neišplistų aplink, todėl norėtų ją užgesinti.

Nikaragvos liaudis duoda atkirtį reakcionierių išpuoliams. Ji remia valdžios pastangas ginti revoliucijos iškovojimus, padaryti galą nusikalstantiems banditų veiksmams. S.

dėti vis rečiau pasieks Italijos Sicilijos rajonus ar skurdžias Britanijos salų grafystes. Bendroje rinkoje be senų vidinių konfliktų — įvairių žvejybos, tekstilės, vyno karų — sustiprės nauja rimta problema, ginčas tarp Šiaurės ir Pietų, tarp turtingų ir skurdžių grupuotės valstybių. Kai kas Vakarų Europos sostinėse ima tvirtinti, kad "bičiulystė su skurdžiais" trukdanti kilti jų pačių grovei.

Antra vertus, Briuselyje su nerimu žvelgiama į Graikijos prekybos laivyną, kurio tonazas beveik prilygsta visų kitų devynių valstybių laivams kartu paėmus.

Kitais Bendrosios rinkos nariais numatytos Ispanija bei Portugalija. Jų įstojimas sukels lygiai tokias pat problemas kaip dabar Graikijos. Triumfuoti galės tik tos jėgos, kurios šaukia apie "Europos integraciją" po NATO sparnu.

Neatsitiktinai ir Graikijos narytė Bendroje rinkoje sutapo su šalies grįžimu į NATO karinę organizaciją, su planais vasario kovo mėnesį pasirašyti susitarimą dėl Amerikos karinių bazių šioje šalyje.

J. Ž.

Portugalijos premjeras prieš prezidentą

Prieš prezidentą buvo nusistatęs ankstesnis Portugalijos ministras pirmininkas, to neketina atsakyti ir naujasis premjeras Pinto Balsemau. Jis atvirai tai pareiškė parlamento susirinkime, išdėstydamas vyriausybės programą.

Pinto Balsemau žada eiti revoliucijos iškovojimų likvidavimo keliu. Tam nepritaria "gvazdikų" revoliucijos dalyvis, neseniai antrą kartą prezidentu išrinktas Antonio Romalio Eanesha.

Portugalijos konstitucijoje įrašyta teisė, kurios neturi nė viena Vakarų šalis — teisė turėti žemės tiems, kurie ją dirba. Kitaip tariant, šalies konstitucija įteisina žemės reformą. Pagrindinis įstatymas numato kai kurių pramonės šakų nacionalizavimą ir pan. Deja, per pastaruosius 12 mėnesių, kai šalį valdė demokratinio aljanso atstovai, bandyta panaikinti šios revoliucijos iškovojimus. Atimta žemė iš kai kurių kooperatyvų ir grąžinta stambiams žemvaldžiams, turto liams pramonininkams vėl priklausau anksčiau nacionalizuotos įmonės, kai kur išvaikytos darbininkų tarybos.

Dešiniuosios jėgos, paskatintos nenuoseklios socialistų politikos, jų nenoro su komunistais ir kitomis pažangos jėgomis vieningai žengti konstitucinių jėgų gynimo keliu, tikisi pakeisti konstituciją, matyt, sieks apriboti prezidento valdžią, panaudoti armiją savo interesams.

Kad naujos vyriausybės tikslai taptų realybe, Pinto Balsemau ir jo šalininkai turi gauti parlamento susirinkime du trečdalius balsų. Tad dabar lemiamas vaidmuo kovoje tarp premjero ir prezidento tenka socialistams. Jeigu socialistai prisijungtų prie demokratinio aljanso, padėtis labai komplikotųsi. Šiuo atveju socialistai nuteiktų prieš save darbo žmones.

Taigi artėjant septintosioms Balandžio revoliucijos metinėms, Pirėnų pusiasalyje nesutaria šalies vadovai. O tokia padėtis ilgai testis negali.

V. S-sys

Vilnis, 1981 kovo 5

Lenkijos ekonomikos problemos

Varšuvoje įvykusioje spaudos konferencijoje LLR ministrų tarybos pirmininko pavaduotojas, planavimo komisijos pirmininkas H. Kiselis palietė pagrindines šalies ekonomikos problemas. Jis pabrėžė, kad Lenkijoje susidarė "nepaprastai sudėtinga ekonominė padėtis". Niekas, pasakė H. Kiselis, nepagerėjo pramonės gamyboje, o rezultatai žemės ūkyje yra tokie pat, kaip ir prieš kelerius metus. Jau antrus metus mažėja nacionalinės pajamos.

Svarbiausias plano projekto 1981 metams uždavinys, pažymėjo jis, — išsaugoti darbo žmonių, pirmiausia — mažiau aprūpintos gyventojų dalies gyvenimo lygį. Kaip tikimasi, šiais metais kapitalinių įdėjimų dalis nacionalinėse pajamose sudarys 14 procentų (1980 m. — 19 procentų), o vartojimo dalis išaugs iki 83 procentų (praėjusiais metais — 79 procentai).

Kalbėdamas žemės ūkio ir maisto produktų gamybos komplekso klausimais, H. Kiselis pasakė, kad 1981 metais galbūt pavyks pasiekti 1978 metų lygį grūdų gamybos srityje. Deja, pridūrė jis, šio lygio nebus galima pasiekti gyvulininkystėje, kas atsilieps rinkos aprūpinimui, ypač mėsa, mėsos produktais ir gyvuliniais riebalais. Mėsos ir mėsos produktų tiekimas sumažės 23 procentais, gyvulinį riebalų — 16 procentų. Apskritai maisto produktų bus patiekta 2,5 procento mažiau negu 1980 metais. Todėl pla-

nuojama normuoti mėsos, riebalų, sviesto pardavimą.

Kaip čia pažymima, pagrindinės smarkaus gamybos mažėjimo ir ekonominės padėties blogėjimo priežastys yra didelės disproporcijos atsiradusios Lenkijos liaudies ūkyje, kurias sustiprino streikai, vis dar nesibaigiantys pertrūkiai darbe atskirose vietose, ir grasinimas surengti naujus plataus masto streikus. Darbo nutraukimas įmonėse labai neigiamai atsiliepia bendrai ekonominei šalies padėčiai.

Lenkijos spauda pripažįsta, kad situacija šalies įmonėse tebėra nervinga, našumas — mažas, darbo drausmė — silpna. Tuo mėgina pasinaudoti antisocialistinės grupuotės, didinančios įtempimą Lenkijoje.

LJDP CK organas laikraštis "Tribuna liudu" straipsnyje, demaskuojančiame antisocialistinių jėgų veiksmus Lenkijoje, jų ryšius su imperialistiniais diversiniais centrais vakaruose, rašo:

— Antisocialistinės jėgos griebiasi įvairių metodų ardomojoje veikloje prieš socialistinę politinę sistemą Lenkijos Liaudies Respublikoje. Iš to aiškiai matyti, kokiomis priemonėmis ir būdais jos panaudoja Gdansko susitarimus ir "Solidarumo" profsąjungą tiek santvarkos monolitiškumui Lenkijos Liaudies Respublikoje, tiek ir socialistinės sandraugos vienybei pakirsti. Iš "Valstiečių laikraštis"

Pasaulinės taikos tarybos raginimas

Pasibaigusios Pasaulinės taikos tarybos prezidento biuro sesijos dalyviai, atstovaujantys penkių žemynų taikingosioms jėgoms, paragina pasaulio visuomenę organizuoti šių metų pavasarį plačią kovą dėl nusiginklavimo, dėl įtempimo mažinimo ir bendradarbiavimo.

Priimtoje rezoliucijoje "Naujam dešimtmečiui — nusiginklavimas ir taika" nerimaujama, kad neregėtai didinamas apsiginklavimas, stengiamasi atgaivinti "šaltojo karo" dvasią ir didėja visuotinio gaisro žemėje pavojus. Vis dėlto, pabrėžiama dokumente, tautos gali sustabdyti ginklavimosi varžybas, pašalinti branduolinio karo galimybę. Tam Pasaulinės taikos taryba ir nacionaliniai judėjimai kelia uždavinį įtraukti visus ir kiekvieną į kovą už svarbiausią žmogaus teisę — teisę į taiką. Sesija pažymėjo, jog būtina organizuoti masines kampanijas už tai, kad būtų tęsiamos konstruktyvios derybos dėl strateginės puolamosios ginkluotės apribojimo, kad būtų sumažintas vidutinio veikimo nuotolio raketų skaičius ir atšauktas NATO nutarimas dislokuoti naujas Amerikos raketas Vakarų Europoje.

Pasaulinės taikos tarybos prezidento biuras nusiųtė Madrido susitikimo dalyviams telegramą, kurioje raginama padaryti viską, kas įmanoma, kad būtų plečiamas Helsinkyje pradėtas taikos ir saugumo Europoje stiprinimo procesas, taip pat priimti nutarimą susaukti karinio įtempimo ir nusiginklavimo Europoje konferenciją.

Pareiškime "Padaryti Indijos vandenyną ir Persų įlanką taikos zona" pažymima, jog JAV kuria daugybę karinių bazių, pavyzdžiui, Diego Garsijas saloje, Omane, Bahreine, Kenijoje, Somalyje, Egipte.

Kinijos maoistai pataria nepaisyti vargo

Kinijos dabartinės vadovybės taktika iš esmės nepalieka šalies darbo žmonėms vilčių, kad ateityje jų padėtis pagerės. Visos Kinijos liaudies atstovų susirinkimo 3-oji sesija patvirtino, kad "keturių modernizacijų" programos "pagrindinis išieities taškas" yra militarizacija. Valstybės biudžete karinės išlaidos net 15 procentų didesnės už žemės ūkiui skirtą sumą, 30 procentų viršija asignavimus mokslui, kultūrai, švietimui ir sveikatos apsaugai. Nežiūrint į tai, kad lėšos, skirtos kariniam potencialui didinti, viršija lėšas, skirtas kitoms liaudies ūkio šakoms, Kinijos armijos generalinio štabo viršininkas sesijoje pareiškė įsitikinimą, kad "valstybė atitinkamai dar padidins asignavimus gynybos reikalams". O 1981 metų planuose įrašyta: sumažinti traktorių gamybą 25 procentais, valstiečiams mažiau tiekti chemikalų, išleisti mažiau automobilių, mažiau iškasti anglies, mažiau išsiurbti naftos, mažiau pagaminti plieno. Labai aštri tebėra būtų problema. Vienam šeimos nariui tenka mažiau kaip du kvadratiniai metrai gyvenamojo ploto, neretai pasitaiko, kad viename kambaryje gyvena trys šeimos, kad vyras ir žmona būna priversti gyventi skirtingose vietose. Dar daugiau, žmonėms tenka gyventi triušidėse ir paukštidėse. Net Pekine, jeigu toliau bus statoma praėjusiais metais buvusiais tempais, kol vidutiniškai vienam žmogui teks 7 kvadratiniai metrai, turės praėti 120 metų!

Įtempimą regione didina plečiami Vašingtono, Pekino ir Tokijo kariniai ryšiai, jų militaristiniai planai. Tokiomis sąlygomis, pabrėžiama dokumente, yra aišku, kad triukšmas dėl "Tarybų Sąjungos karinės grėsmės" — apgaulingas manevras, kurio tikslas — torpeduoti įtempimo mažinimo procesą, pakeisti jėgų santykį imperializmo naudai.

Pasaulinės taikos taryba ragina tautas išplėsti masinius veiksmus, kad Indijos vandenynas ir Persų įlanka būtų paversti tikra taikos zona, kad ten būtų likviduotos karinės bazės, pirmiausia bazė Diego Garsijas saloje.

Nauji konstruktyvūs TSRS pasiūlymai, kuriuos iškėlė TSKP CK Generalinis Sekretorius, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas L. Brežnevas Indijoje, sakoma pareiškime, turi didžiulę reikšmę taikai visame pasaulyje, atitinka regiono tautų interesus. Sesija pažymi, jog ši iniciatyva visiškai atitinka Pasaulinės taikos tarybos poziciją — jos nusistatymą, kad regiono problemas būtina išspręsti taikiomis priemonėmis. Pasaulinės taikos taryba rekomenduoja nacionalinėms organizacijoms ir judėjimams aktyviai pasinaudoti šia iniciatyva savo veikloje, ragina Indijos vandenyno ir Persų įlankos baseino taikingąsias jėgas ryžtingai veikti kaip tik už tokių problemų išsprendimą.

Specialioje solidarumo su Salvadoro liaudimi rezoliucijoje smerkiamas JAV politinis ir ekonominis diktatas, Amerikos karinių patarėjų dalyvavimas vykdati genocidą šioje šalyje, Gvatemalos ir Hondūro ginkluotųjų pajėgų siuntimas į Salvadorą. Iš laikraščio

Egipto Sadatas virto imperializmo statytiniu

Egipto nacionalinė pažangos partija norėjo surengti buvusio prezidento Gamallo Abdelio Nasero atminimo mitingą. Tačiau dabartinė valdžia neleido, nes išsigando, jog mitingas gali virsti rūsčiu kaltinimu. Sadatas išdavė Nasero idealus, nors tapęs valstybės vadovu prisiekė būti jiems ištikimas. Jis nuėjo kitu keliu. Šalis atsidūrė kitoje barikadų pusėje, atsistojo greta Tel Avivo, Vašingtono, atsiskyrė prieš visą arabų pasaulį.

Per pastarąjį dešimtmetį ši šalis virto Pentagono placdarmu Artimuosiuose Rytuose, darosi Amerikos interesų saugotoja.

Tuo pačiu Egiptas atsisakė sąjungos su socialistinėmis šalimis. Perėjimą į imperializmą pusę buvo mėginta pridengti antitarybinio šmeižto kampanija. Asuano užtvanka, kiti objektai, pastatyti Tarybų Sąjungos pagalba, karinis bendradarbiavimas, tarybinių specialistų parama — visa tai Kairo dabartinės vadovybės liepimu reakcinėje spaudoje imta juodinti.

Sadatas, vykdamas į Jeruzalę, sakė, kad prasideda "nauja era", bus ekonominis šuolis, ateina klestėjimo metas. Tačiau nei separatinė "taikos" sutartis su Tel Avivu, nei vadinamoji atvirų durų politika nepadėjo išspręsti sunkių ekonominių problemų, kurių našta vis sunkesnė darbo žmonėms. Sadatas, netekęs naftą parduodančių arabų šalių paramos, iš Vakarų negauna jos tiek, kiek norėtų. Milijonai vargšų dar labiau nusurdo, o parazituojančios buržuazijos atstovai — "riebūs katinai" — padidino turtus.

Dėl savo avantiūristinio ir anti-liaudinio proamerikietiško kurso Sadatas izoliuotas ne tik tarptautiškai, Vilnis, 1981 kovo 5

nėje arenoje, bet ir pačiame Egipte. Šalyje auga nepasitenkinimas jo politika. Pastaruoju metu ne kartą buvo pranešta apie gyventojų neramumus, bruzdėjimus armijoje, apie mėginimus šalyje įvykdyti perversmą.

Valdžia prieš nepasitenkintuosius griebėsi represijų, bando neutralizuoti opoziciją, neleisti jai veikti. Tai eilinį kartą pademonstravo draudimas paminėti Nasero mirties metines. Vis dėlto, daugelio politinių apžvalgininkų nuomone, Sadato pozicijos nėra tvirtos.

Prieš keletą mėnesių Damaske buvo paskelbta, kad sudarytas Egipto patriotinis frontas. Jam vadovauja žymus politinis ir karinis Egipto veikėjas, buvęs šalies ginkluotųjų pajėgų generalinio štabo viršininkas generolas Sadas ed Din, 1973 metų karo didvyris, puikiai vadovavęs mūšiams su Izraeliu. Po fronto vėliava telkiasi skirtingos politinės jėgos — nuo Egipto komunistų iki konservatyviųjų musulmonų. Jos vieningai reikalauja pašalinti Sadatą, perduoti valdžią demokratinei vyriausybei, kuri pasuktų šalį iš kelio, atvedusio ją prie aklavietės. —ka.

TRUMPAI

— Apie 200 darbininkų šturmo Vašingtono valstijos kapitolijū. Jie reikalavo, kad būtų uždrausta uždarinėti fabrikus. Tolygūs šturmai vyko Salem ir Sacramento miestuose.

— Kaip rodo visi ženklai, gynybos sekretorius Casper Weinberger vargiai įpirš neutroninę bombą Vakarų Europos sąjungininkams.

— Paštų tarnyba gavo leidimą pabranginti laiškus persiuntimą nuo 15 iki 18 centų. Leidimas galios jėis apie kovo vidurį.

Vidurinėse mokyklose mokosi mažiau kaip pusė jaunimo, daug kas — klasėse po atviru dangumi, patalpose be langų, suolų, be jokių irengimų. Tik trys ar keturi procentai studijuoja aukštosiose mokyklose. Šalyje iš viso yra 140-150 milijonų neraštingų žmonių.

Gilius randus Kinijos darbo žmonių širdyse palieka tas faktas, kad vyriausybė nesiima jokių priemonių žmonių gyvenimui pagerinti. Maisto produktai brangsta, kortelių sistema nelikviduojama, vis dar neranda sau vietos gyvenime milijonai buvusių chunveibinų, kuriuos režimo idologai prieš kokius penkerius metus tarytum tyčiodamiesi vadino "raudona saulute tarp aštuntos ir devintos valandos ryto".

Būdinga, kad eiliniams darbo žmonėms siūloma vis tos pačios įkyrėjusios maoistų prekės: "nepaisyti vargo", nekelti pernelyg didelių reikalavimų, "remtis savo jėgomis". "Kaip pasiekti, kad žemės ūkis taptų turtingas?" — klausė šių metų pradžioje laikraštis "Ženmin žibao". Ir ciniškai patarė: "Neužmirškite, kad mes esame neturtinigi".

Pekino vadovybės ištikimybė maoizmui rodo ir tai, kad vykdomi tie Kinijos Liaudies Respublikos užsienio politikos pagrindai, kurių sukūrimas yra susijęs su Mao Czedunu. Tai pirmiausia kursas, kurio tikslas — militarizuoti šalį ir didinti pasaulyje įtempimą.

Sutrumpinta iš "Komunisto"

Mire Gedvila Mecislovas

[Kablegrama]

1981 metų vasario 15 dieną, eidamas aštuoniasdešimtuosius metus, Vilniuje mirė žymus valstybės ir visuomenės veikėjas, TSKP narys nuo 1934 metų, sąjunginės reikšmės personalinis pensininkas Mečislovas Gedvilas.

Būdamas jautrus socialinei nelygybei, matydamas darbo žmonių išnaudojimą, Gedvilas dar jaunystėje įsijungė į pažangią visuomeninę veiklą, kovojo prieš klerikaline reakcija ir fašizmą, bendradarbiavo pažangioje darbininkų spaudoje. Už tai buvo nuolat persekiojamas, daug kartų baustas.

Mečislovas Gedvilas suartėjo su komunistais ir 1934 metais Telšiuose buvo priimtas į pagrindinę Lietuvos Komunistų partiją.

1940 metų birželio mėnesį, žlugus fašistiniam režimui Lietuvoje, Gedvilas tapo liaudies vyriausybės vidaus reikalų ministru, buvo išrinktas liaudies seimo atstovu. Pirmojoje Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos sesijoje jis buvo paskirtas Lietuvos TSR Liaudies Komisarų Tarybos pirmininku.

Kartu su kitais jaunos tarybinės respublikos vadovais jis aktyviai dalyvavo dedant naujo, socialistinio gyvenimo pamatus, kuriant ir stiprinant Tarybų valdžią Lietuvoje. Didžiojo Tėvynės karo metais daug prisidėjo telkiant Lietuvos darbo žmones kovai prieš hitlerinius okupantus, organizuojant tarybinės armijos lietuviškąjį junginį ir partizaninį judėjimą gimtajame krašte.

Būdamas Lietuvos TSR Liaudies Komisarų Tarybos, vėliau Ministrų Tarybos pirmininku, respublikos švietimo ministru, Gedvilas daug jėgų ir energijos įdėjo vykdant socialistinius pertvarkymus Tarybų Lietuvoje, aktyviai dalyvavo šalies ir respublikos visuomeniniame politiniame gyvenime.

1973 metais išėjęs į pensiją, Gedvilas ir toliau dalyvavo visuomeninėje veikloje, bendradarbiavo spaudoje, rašė atsiminimus.

Už didelius nuopelnus Komunistų partijai ir Tarybų valstybei Gedvilas apdovanotas daugeliu TSRS ordinų ir medalių. Gedvilui suteikti Lietuvos TSR nusipelnusio kultūros veikėjo ir Lietuvos TSR nusipelnusio mokytojo garbės vardai.

Savo ilgamete valstybine ir visuomenine politine veikla Gedvilas pelnė Tarybų Lietuvos darbo žmonių pagarbą. Ištikimo liaudies sąnaus, tauraus komunisto kovotojo už šviesią darbo žmonių ateitį atminimas visada liks mūsų širdyse, sakoma spaudoje paskelbtame nekrologe, kurį pasirašė Lietuvos Komunistų partijos ir respublikos vyriausybės vadovai, revoliucinio judėjimo veteranai.

Vasario 17 dieną į Vilniaus įgulos karininkų namus, kur buvo pašarvotas velionis, pagerbti šviesaus ištikimo lietuvių tautos sūnaus, tauraus komunisto atminimo atėjo revoliucinio judėjimo ir Didžiojo Tėvynės karo veteranai, partizaninio judėjimo dalyviai, vadovaujantys partiniai ir tarybiniai darbuotojai, inteligentijos atstovai, darbininkai, kulūkiečiai, jaunimas, žemiečiai. Prie karsto — velionio šeimos nariai, giminės ir artimieji. Čia įvyko gedulo rinkimas.

— Mečislovas Gedvilas palaidotas Antakalnio kapinėse.

V. Petkevičienė

Ir gyventi ir dirbti gera

Kelios dešimtys jaunų darbininkų ir specialistų, baigusiu aukštąsias bei vidurines mokyklas, atėjo pastaraisiais metais į Šilutės rajono TSKP XXV suvažiavimo tarybinio ūkio kolektyvą. Žmonės čia traukia geros darbo ir buities sąlygos.

Centrinėje Juknaičių gyvenvietėje įsikūrė bemaž šimtas mechanizatorių, fermų darbininkų ir specialistų šeimų. Vienkiemius jau paliko visi melioruojamų plotų gyventojai, žemdirbių vaikams duris atvėrė nauja vidurinė mokykla, vaikų darželis, muzikos ir dailės studijos. Nuo daugelio rūpesčių juknaitiškis išlaisvino buities tarnybos komplekso darbuotojai. Čia pat prie namų jie turi ambulatoriją, prekybos centrą, valgyklą, kavinę.

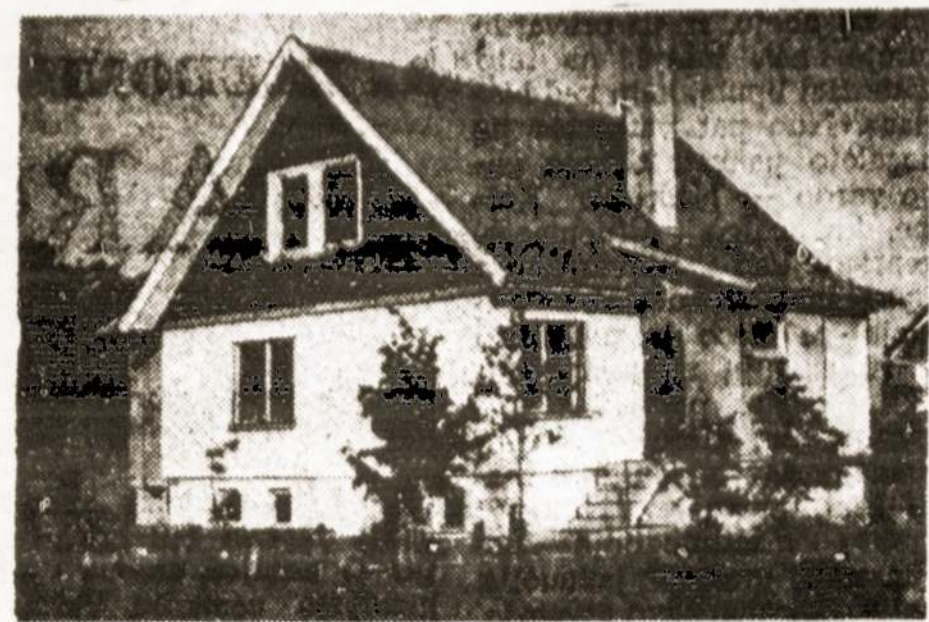
Pavyzdinę gyvenvietę puošia originalūs visuomeniniai ir gyvenamieji pastatai, kurių projektus paruošė Kauno žemės ūkio projekta-

vimo instituto specialistai, o aplinką padabino patys juknaitiškiai, pasitarę su landšafto tvarkymo žinovais.

Mocartas... pagal gydytojo receptą

Apie aktyvų muzikos poveikį žmogaus sveikatai žinota jau žiloje senovėje, tačiau gydomiesiems tikslams ji pradėta taikyti visai neseniai, atsiradus tiksliai žmogaus psichinės veiklos matavimo prietaisams. Lietuvos kurortologijos mokslinio tyrimo laboratorijos specialistams, kurie pirmieji Tarybų šalyje pradėjo tirti gydomąsias muzikos galias, padeda jų pačių sukonstruoti prietaisus—refleksometras. Jo dėka kurortologai dabar gali sekti pacientų emocinės būklės dinamiką muzikos fone. Pagal šių tyrimų išvadas, bendradarbiaujant su Valstybine konservatorija, kuriama originali gydomoji diskoteka.

Lietuvoj stato vis tobulesnius namus

Respublikinio TSO susivienijimo organizacijos industrinius vienbutius gyvenamuosius namus pradėjo statyti 1976 metais, kai rikiuotėm stėjo Alytaus ENSK. Šiuo metu jau pastatyta per 3,000 tokių namų.

Per tą laiką išryškėjo ne tik šių namų pranašumai, bet ir kai kurie trūkumai. Kolūkių statybos projektavimo instituto specialistai paruošė dabar naują šio kombinato penkių kambarių gyvenamojo namo V-851 projekto variantą, kuriame medinės lauko sienas su plytų mūro apdaila pakeitė į surenkamas trisluoksnes gelžbetonines plokštes. Kitos namo konstrukcijos ir dalys liko tokios pat.

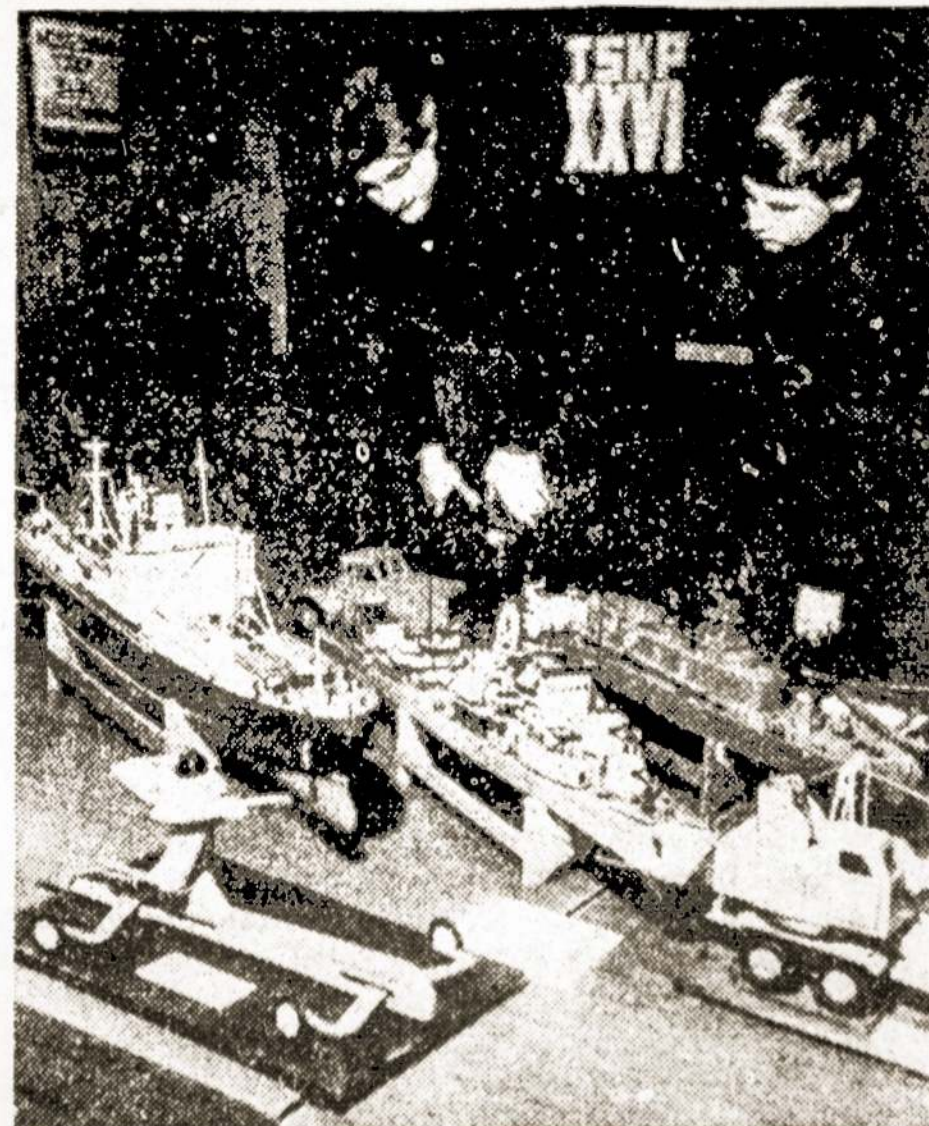
Pirmasis eksperimentinis namas buvo sumontuotas pernai Alytaus rajono "Volungės" kolūkyje (žr. nuotr.). Trisluoksnes plokštes jo statybai pagamino Jurbarko statybinių medžiagų kombinatas. Tokia

plokštė sudaryta iš 6 ir 9 cm storio betono sluoksnių su 10 cm storio pusiau kietos mineralinės vatos termoizoliaciniu užpildu. Betono sluoksniai sujungti armatūrinio plieno ryšiais. Vidinė plokštės pusė jau gamykloje paruošiama dažymui arba tepatavimui.

Medinių skydų lauko sienas pakeitus į sienas iš šių plokščių, jos sumontuojamos pusantro karti greičiau, padidėja namo atsparumas ugniai. Be to, sienų sandūrų skaičius sumažėja beveik tris kartus. Eksperimentiniame name surenkamas keramzibetonio dūmtraukis pakeistas mūriniu, priebūčiai — naujos konstrukcijos.

Šiuo metu Kolūkių statybos projektavimo institute baigiama tikslinti šio namo projektinė dokumentacija. Dar šiemet numatyta pradėti masinę trisluoksnių gelžbetonio plokščių gamybą, pastatyti apie 100 tokių namų.

JAUNŪJŲ MOKSLO ENTUZIASTŲ DIENOS

Nuotraukoje prie parodos eksponatų.

Lietuvoje buvo surengta vaikų ir jaunimo mokslo, technikos bei gamybos savaitė. Bendrojo lavinimo mokyklose, jaunųjų technikų ir

jaunųjų gamtinių stotyse vyko mokslo žinių olimpiados, išradėjų ir racionalizatorių kūrybos apžiūros.

Geriausiu jaunųjų mokslo entuziastų darbai — veikiantys mašinių modeliai, originalios konstrukcijos prietaisai, įvairios schemos, fotonuotraukos — buvo eksponuojami Vilniuje, Respublikinėje jaunųjų technikų stotyje.

Eksponuojamų darbų autoriai bei kiti iš rajonų ir miestų atvykę savaitės dalyviai lankėsi Vilniaus pramonės įmonėse, mokslinio tyrimo institutuose, susitiko su mokslininkais, gamybos pirmūnais. Susumavus moksleivių mokslo, technikos ir gamybos savaitės rezultatus, nugalėtojomis pripažintinos Kauno ir Šiaulių jaunųjų gamtinių, Klaipėdos, Alytaus ir Plungės jaunųjų technikų stotys.

Vilnis, 1981 kovo 5

Senieji liaudies amatai vėl prigyja

Liaudies meistrė — šiaudelių pynėja Kornelija Lopetienė prie naujausių savo darbėlių.

Kelmiškė liaudies meistrė Kornelija Lopetienė dar visai neseniai atšventė 25-ąjį savo gimtadienį, bet jos darbai plačiai išgarsėjo. Jau dalyvauja liaudies meno parodose Šiauliuose ir Vilniuje, Maskvoje ir Leningrade.

Kornelija — šiaudelių pynėja. Kad nupintum iš rugio šiaudelių doblėlį penkialapį, duoninę, vazą ar kvieslio kepurę, muzikanto skrybėlę — reikia didelio kruopštumo ir kūrybinio polėkio.

Reikėtų pamatyti, kaip mitriai dirba šiaudelių pynėjos pirštai, vydami naują gėlės pynę, apjuosiančią naują būsimą duoninę. Pavydas ima ir smagumas.

— Rugiams išplaukus, einu į lauką su žirkleimis, — pasakoja Kornelija Lopetienė. — Kerpu rugelių, neragavusių lietaus, stiebelius ir dviem savaitėms suguldau ant vieno šono. Nuo varpos iki pirmojo narelio — pirmarūšiai stiebeliai. Smulkesniems daiktams pinti vartoju stiebelius, kuriems dar "nuvelku" marškinėlius. Surišu į kūlius ir darbelio — per žiemą! Nuo derliaus iki derliaus man reikia

septynių pėdų rugių stiebelių. Uošvis ant aukšto Dubysos kranto net 15 arų paskyręs mano rugeliams, — džiaugiasi liaudies meistrė.

Bitelės darbštumą paveldėjusi Kornelija iš tėvelių, tetų — galiu nuo šešių iki šešių nevalgusių pinti". . . Dar dirbdama Kelmės paukštyne, dailiai piešė, nėrė, siuvinėjo, dirbo stendus. Atsitiktinai susipažino su sena šiaudelių pynėja iš Užvenčio J. Stankiene. Toji parodė pagrindines pynes.

Ir pasipylė darbai lyg iš gausybės rago. Pynėjai netrūksta fantazijos: jos šiaudinėmis kepurėmis pasidabinę kelmiškiai muzikantai važiuoja į dainų šventes, jos šiaudais apipinti albumai pasiekė Maskvos olimpiadą.

Kornelijos Lopetienės šypsena Kelmėje pažįsta jau ir vaikai — savo meno ir juos mokė. Dažnai į liaudies meistrės namus užsuka moksleiviai. Meistrė papasakoja gražaus amato paslaptis. Svečiai, retai kuris teregėjęs šiaudelių vazas, lėkštes, verpstes, sakosi, apstulbę nuo to gražumo.

G. Griškevičius

Kaip dalijamas kolūkyje kiemo turtas

Kolūkiečių kiemo šeimos turtas padalijamas, kai vienas ar keli nariai pasitraukia iš kiemo ir sudaro naujus kolūkiečių kiemus. Kai vienas ar keli kiemo nariai pereina į kitus kolūkiečių kiemus, išvyksta gyventi į miestą ir pan., jiems reikalaujant, atidalijama jų dalis iš bendrojo kiemo turto.

Reikalauti padalyti turtą gali tik pilnamečiai kiemo nariai, esantys kolūkiu, kuriam priklauso kiemas, nariais. Dalijimas arba atidalijimas liečia tikrai visą bendrąjį kiemo turtą, o atskirų kiemo narių arba sutuoktinių asmeninė nuosavybė į dalijamą turtą neįtraukiama. Indėlis, įdėtas į taupomąją kasą ar kitą kredito įstaigą vieno kiemo nario vardu, nedalijamas, jei jį sudaro asmeninės indėlininko lėšos. Bet kai indėlis padėtas vieno sutuoktinių vardu, antrasis gali reikalauti padalyti šį indėlį, tai yra lėšos, bendrai užgyventos santuokoje.

Bendrasis kiemo turtas dalijamas visiems kiemo nariams lygiomis dalimis, tačiau darbingų kiemo narių dalys gali būti sumažintos, jeigu jie neilgai buvo kiemo nariais ir mažai padėjo savo darbu ar lėšomis.

Atidalijant pasitraukusiam nariui dalį, visas turtas dalijamas tarp tiek kiemo narių, kiek jų buvo kieme tuo metu, kai reikalaujantis atidalijimo pasitraukė. Išsikėlę darbingi asmenys gali per trejus metus reikalauti savo dalies ir

Vilnis, 1981 kovo 5

bendrojo turto. Nedarbingiems asmenims šis terminas negalioja.

Dalijant ar atidalijant, pirmiausia padaromas viso bendrojo turto aprašymas. Aprašant turtą, dalyvauja visi esantys kiemo nariai ir jų kviesti asmenys. Apyrašė turtas įkainojamas. Po to surašomas turto dalijimo aktas, kuriame nurodoma, koks turtas dalijamas, kaip jis paskirtomas. Aktas pasirašomas ir perduodamas registruoti apylinkės Tarybai. Jeigu padalijimas teisėtas, naujas kolūkiečių kiemas įrašomas į apylinkės Tarybos ūkinės knygas, o kolūkiu valdyba skiria naujai sudarytam kolūkiečių kiemui sodybinį sklypą. Apylinkės Taryboje neįregistruotas padalijimas teisiškai galios neturi.

Tarp kiemo narių kilę ginčai dėl turto įkainojimo ar padalijimo sprendžiami liaudies teisme.

St. Juocevičius

KAUNO "STADIONAS PO STOGU"

Kauno naujasis "stadionas po stogu" statytas pagal tipinį projektą. Jo pagrindinė 3 tūkstančių kvadratinė metrų ploto arena išklota sintetine danga. Įrengti bėgimo takai, šuolių ir rutulio stūmimo sektoriai. Pastate yra taip pat patalpos lengvosios atletikos katedrai, auditorijoms, metodiniams ir medicinos kabinetams, reabilitacijos centrui. Sportininkų paslaugoms — suomiška pirtis, buitinės patalpos.

LAUCIŲ ŠEIMOS PENKMETIS

Į Byčių kolūkiu Palėvenės gyvenvietę važiuojame neatsitiktinai. Kolūkiu pirmininkas Bronius Valunta pasiūlė aplankyti Laucius — vieną darbščiausių žemdirbių šeimų. Dar neseniai jie gyveno tarp laukų ir miškelių pasimetusiame vien kiemyje, o dabar įsikūrė naujame name Palėvenėje. Kolūkiu valdyba siūlė statyti namą centrinėje Byčių gyvenvietėje, kuri, galima sakyti, vos ne Kupiškio priemiestis, tačiau Lauciai liko arčiau tėvų žemės. Čia nuo stataus Lėvens kranto toli matyti. Vasarą, kai sužaliuoja paupiai, pievos, — miela širdžiai, malonu akiai.

Elena ir Vytautas Lauciai Byčių kolūkyje dirba nuo jo susikūrimo dienos laukininkais. Darbščiais ir gerais žmonėmis išaugino tris sūnus, kurie pasirinko kiek kitokį kelią negu jų tėvai — panoro valdyti techniką. Vyriausiasis Alvydas baigė Konstantinavos kaimo profesinę technikos mokyklą. Patiko jam mechanizatoriaus darbas — jau visą penkmetį aria laukus.

Panašiu keliu pasuko ir Romas. Jis išmoko dirbti traktorininku, o po to dar baigė automobilių vairuotojų kursų. Iki praėjusio rudens, kol pašaukė tarnauti į Tarybinę Armiją, vairavo kolūkiu sunkvežimį. O jauniausias — Laimis netrukus gaus suvirintojo-šaltkalvio kvalifikaciją. Kolūkis su savo stipendija jį pasiuntė mokytis į Panevėžį.

Elena Laucienė maloniai kviečia mus į naujumu tviskantį dviaukštį mūrinių namą. Aprodo visus penkis kambarius, erdvią virtuvę, vonią, pagalbinę patalpą, garažą, kuriame stovi Alvydo "Žiguliai". Naujajame name visi miestietiški patogumai: centrinis šildymas, vandentiekis, dujos.

— Namų statyba mums kainavo apie 20 tūkstančių rublių, — pasakoja Vytautas Laucius. — Suprantama, jei kolūkis nebūtų padėjęs statybinėmis medžiagomis, technika, nepaskyręs statybininkų, gal būt dar ir šiandien sėdėtume sename vienkemyje.

— O juk jaunytėje norėjosi taip pagyventi, kaip kad dabar įsikūrė-

me, — įsiterpia šeiminkė. — Ir jei kuri būsimųjų marčių panorės mūsų namuose pasilikti — vietos tikrai užteks.

Ūkiniame pastate, kurį Lauciai pasistatė vienu metu su gyvenamuoju namu, nemaža "ferma". Šeima laiko dvi karves, augina veršelių, kiaules. Vien už atliekamą pieną, kurį jie pardavė valstybei, per penkerius metus gavo daugiau kaip 6 tūkstančius rublių. Kasmet išaugina ir parduoda kolūkiui po veršelių, ir į šeimos kasą iplaukia dar keli šimtai rublių. Prie šios sumos reikia pridėti ir kolūkiu teikiamas lengvatas statant namą, ūkinį pastatą, garažą. O kur dar nemokamas sūnų mokslas profesinėse technikos mokyklose, gydymasis ir kitos iš visuomeninio vartojimo fondo teikiamos lengvatos. O visa tai — tik priedas prie darbo užmokesčio.

Kolūkiu vyriausioji ekonomistė Eugenija Lauciūtė padėjo paskaičiuoti, kad per pastarąjį penkmetį šiai darbščiai šeimai kolūkiu kasa išmokėjo beveik 25 tūkstančius rublių atlyginimo.

Tokių šeimų, kaip Laucių, Byčių kolūkyje ne viena. Vaikai renkasi žemdirbiškas specialybes, lieka gimtinėje. Kolūkis stengiasi jiems sudaryti geras darbo ir buitines sąlygas. Kasmet į naujus namus įsikelia po dešimt šeimų. Ten kolūkiečiai randa visus miestiškus patogumus, norintiems sudarytos sąlygos laikyti gyvulius, paukščius.

skiriami sklypai daržams, vaismedžiams.

Visose kolūkiu gyvenvietėse — Byčių, Noriūnų ir Palėvenės — rūpinamasi aplinkos grožiu ir tvarka. Išasfaltuotos gatvės ir šaligatviai, patogūs privažiavimai prie gamybinių pastatų. Visose gyvulininkystės fermose, naujosiose mechaninėse dirbtuvėse įrengti jaukūs poilsio kambariai, butinės patalpos. Už rūpinimasi darbo sąlygomis, buitimi nelieka skolingi kolūkiečiai. Jų šaunaus darbo dėka praėjusiame penkmetyje Byčių kolūkis nuolat pirmavo Kupiškio rajone tiek augalininkystėje, tiek gyvulininkystėje. A. Norvaišas

Nuotraukoje: Vilniaus kvarteto muzikantai [iš kairės į dešinę] A. Vainiūnaitė, P. Kunca, A. Vasiliauskas ir D. Katkus koncertuoja Mokslininkų namuose, įsikūrusiuose Verkių rūmuose. T. Zebrausko nuotr.

LIETUVOS PROFSĄJUNGOS — DARBO ŽMONĖMS

Tarybų Lietuvoje pastatytos pirmosios gydydimo įstaigos tiesiog įmonių teritorijose. Tauragės stalybinių medžiagų pramonės statybinis susivienijimas ir Šilutės baldų kombinatas išsirengė puikias gydymo bazines, kuriose yra saunos, baseinai, fizioterapijos kabinetai, gydomieji dušai, purvo vonios. Čia kasmet gydysis apie 1200 darbininkų ir tarnautojų.

Dabar respublikoje dvidešimt įmonių turi savo sanatorijas-profilaktoriumus, kuriuose po darbo išsisi ir praeina reikalingą gydymo kursą kasmet beveik 25 tūkstančiai žmonių.

Tai tik vienas profsąjungų rūpinimosi darbo žmogumi pavyzdys, — sako Lietuvos profsąjungų Tarybos sekretorius Romas Baltrušaitis. — O jų yra žymiai daugiau. Pakanka prisiminti, kad žmogaus sveikatos apsaugai, jo poilsiui, laisvalaikiui per praėjusius penkerius metus panaudota beveik milijardas rublių. Per tą laikotarpį įmonių ir organizacijų poilsio bazėse pabuvojo daugiau kaip 950 tūkstančių darbininkų ir tarnautojų. Daug žmonių gydėsi užsienio, Tarybų Sąjungos ir respublikos kurortuose nemokamai arba mokėjo tik dviejų-trijų dienų uždario sumą.

Didelę paramą profsąjungos teikia ir susirgus. Kad ir ilgiausios ligos atveju sergantis žmogus gautų visą atlyginimą. Labai daug dėmesio skiriama vaikams. Jau tapo įprasta, kad dauguma Lietuvos vaikų vasarą praleidžia poilsio stovyklose, o tėvai už visą mėnesį moka tik 10 rublių. Profsąjungų lėšomis kasmet statomos naujos stovyklos. Dabar netoli Palangos, Mončiškėse kyla išstis vaikų poilsio miestelis. Čia įrengiami miegamieji korpusai, gydyklos, atrakcionų ir žaidimų aikštelės. Tai bus didžiausias jaunųjų Lietuvos gyventojų sveikatingumo kompleksas visame Pabaltijyje.

Neužmirštami ir suaugę. Naujųjų metų išvakarėse Druskininkuose stalybininkai atidavė raktus medicams nuo didžiausių Europoje balneologinių gydyklų. Čia veiks purvo vonios, bus atliekamos įvairaus profilio vandens procedūros. Kas-

Minėjo Lietuvos operos jubiliejų

Reikšmingą datą — nacionalinio profesinio operos teatro šešiasdešimties metų sukaktį minėjo Lietuvos visuomenė. Jubiliejui skirtas iškilmingas vakaras sausio 9 d. įvyko Lietuvos TSR valstybiniame Darbo raudonosios vėliavos ordino akademiniam operos ir baleto teatre.

Į iškilmes atvyko Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko pavaduotoja L. Diržinskaitė, respublikos Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Česnavičius, respublikos kultūros ministras J. Bielinis, kiti vadovaujantys partiniai ir tarybiniai darbuotojai, kūrybinių sąjungų ir draugijų vadovai, kultūros ir meno veikėjai.

Jubiliejaus vakaras prasidėjo koncertu, kurio programą atliko žymiausi Tarybų Lietuvos operos meno meistrai, baleto solistai, choras, orkestras.

Akademinio operos ir baleto teatro direktorius ir meno vadovas, TSRS liaudies artistas V. Noreika papasakojo apie operos kolektyvo nueitą kelią per šešiasdešimt metų.

8

met gražėja ir plečiasi Palanga. Už poros kilometrų nuo kurorto centro išaugo miestas-palydovas — Vanagupė. Pirmieji įkurtuves atšventė poilsiautojai-žemdirbiai. Naujus erdvius poilsio namus šiemet gaus žvejai. Toliau vyks uždaro plaukymo baseino su pašildytu jūros vandeniu statyba. Kaip ir Druskininkuose, Palangoje statomos balneologinės vonios.

Plečiasi ir pati Lietuvos kurortų geografija. Jeigu anksčiau poilsiautojų srautas plūsdavo tik į Palangą, Druskininkus, Birštoną, tai dabar daugelis pamėgo Likėnus, Anykščius.

Populiaria poilsio forma tapo turizmas. Mūsų respublikoje per metus apsilanko per 3 milijonus žmonių. Todėl nuolat plečiamos turistinės bazės, įsikūrusios gražiausiose Lietuvos kampeliuose — Ignalinoje, Birštone, Trakuose, Palangoje.

Daugiau kaip 10 tūkstančių žmonių su profsąjungų kelialapiais šiais metais išvyks ir į užsienį. Jie aplankys 40 pasaulio šalių visuose žemynuose. Japonija ir Šri Lanka, Marokas, Indija, Tailandas, visos Europos šalys, JAV ir Kanada — toks toli gražu nepilnas turistinių maršrutų sąrašas. O labiausiai pasižymėję darbininkai ir tarnautojai į šias keliones, kaip ir kasmet, vyks nemokamai.

Nemažas profsąjungų rūpestis — žmonių laisvalaikis. Dabar kiekvienoje didesnėje įmonėje arba kolūkyje yra kultūros namai, klubai. Čia po darbo kiekvienas gali rasti pamėgtą užsiėmimą — panainuoti, pašokti, pagroti, vaidinti dramos ratelyje arba žaisti sporto salėje. Lietuvoje veikia beveik 200 profsąjunginių klubų ir sporto salių, o iš viso meno saviveikloje dalyvauja daugiau kaip 400 tūkstančių žmonių.

Neseniai patvirtintas 1981 metų profsąjungų biudžetas, — baigdamas pasakė R. Baltrušaitis, — pirmą kartą viršija 250 milijonų rublių. Tai atveria platesnes galimybes dar geriau rūpintis respublikos gyventojų sveikata, poilsiu, laisvalaikiu. A. Degutis

Kiekvieną sezoną operos ir baleto trupės dabar paruošia po penkias premjeras. Šiuo metu teatro repertuare yra šeši nacionaliniai kūriniai. Visada daug klausytojų sutraukia V. Klovos "Pilėnai", šiltai buvo sutikta kompozitoriaus E. Balsio opera "Kalionė į Tilžę". Pamėgo žiūrovai V. Ganelino baleto "Baltaragio malūnas".

Lietuvos opera šiandien turi savo mylėtojų ir gerbėjų tiek didžiuose Lietuvos miestuose, tiek ir kolūkiniame kaime. Vien per penkerius metus teatro spektakliuose pabuvojo apie milijoną 200 tūkstančių žiūrovų. Su pasisekimu pradėjo teatro gastrolės Maskvoje ir Leningrade, Rygoje, Tallinne, taip pat Bulgarijoje ir VDR.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko pavaduotoja L. Diržinskaitė įteikė grupei teatro darbuotojų valstybinius apdovanojimus.

Šešiasdešimtmečio proga kolektyvą sveikino TSRS Didžiojo, broliško respublikų teatrų, Tarybų Lietuvos pramonės įmonių, kolūkių, įstaigų ir organizacijų atstovai, svečiai iš Erfurto ir Weimaro,

Stato vandens valymo įrengimus

Didžiausias Lietuvoje nutekamojo vandens valymo kompleksas statomas Vilniaus pakraštyje, Neris terasose. Čia prasidėjo svarbus darbų etapas — įrengimų montavimas. Užbaigus statyti šį kompleksą, bus galima valyti visą miesto nutekamąjį vandenį.

Stambūs pajėgumai jau atiduoti naudoti Klaipėdoje, Panevėžyje, Druskininkuose: dabar šie miestai daro žymiai mažiau žalos aplinkai. Šiame penkmetyje toliau bus statomi ir plečiami vandens valymo įrengimai Rokiškyje, Nemenčinėje,

Ukmergėje, Radviliškyje ir kitur. Nemažai daroma centralizuojant kanalizaciją rajonų centruose.

Didelę paramą komunalinio ūkio darbuotojams teikia Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto specialistai. Dabar jie mėsos ir pieno pramonės įmonėse diegia efektyvius vandens valymo mikroorganizmais būdus. Bendradarbiaujant su mokslininkais Šiauliuose pritaikyta originali valymo įrengimuose susikaupančių nuosėdų apdoravimo technologija.

ST. PETERSBURG, FLORIDA

Prie "Vilnies" \$20,000 Fondo prisidėjo šie santpetersburgiečiai:

L. L. D. 45 kp.	\$ 500.00
Walter Dubendris	200.00
St. ir V. Kuzmickai	50.00
W. ir O. Stakenai	50.00
Pranas Bunkus	40.00
J. ir H. Dobrow	25.00
J. ir B. Vaitkai	20.00
Vincas Paulauskas	20.00
Pranas Kontenis	20.00
P. ir L. Elanis	15.00
J. ir S. Gard	10.00
R. Zaluba	10.00
J. ir T. Lukai	10.00
A. ir M. Raškauskai	10.00
F. ir V. Budrioniai	10.00
H. Janulyte	10.00
R. ir H. Feiferiai	10.00
Alfonas Pateckas	6.00
Adelė Budrienė	5.00
Julius Greblikas	5.00
A. Pakalniškienė	5.00
Julie White	5.00
J. P. Milleris	5.00
L. Tyaska	5.00
Viso	\$1,046.00

☆☆☆☆☆

Stengiausi, kiek galėjau, bet tikrai nemaniau, kad vajuje laimėsiu pirmą vietą. Dėkoju visiems už tokią gražią paramą "Vilniai".

Vajininkė J. Andrulienė

Monika — Andrius Raskauskai

Sausio mėn. sukako 8 metai, kaip suorganizavome Klubą. Buvo daug rūpesčių ir vargo. Visi jau subrendusio amžiaus. Kiek ilgai mes būsime šiame pasaulyje išsigiję nuosavybę ir ar pajėgsime išlaikyti? Labai reikalinga suėti susirinkti. Daug ieškota, važinėta. Tai kaina per aukšta, tai pastatas apleistas. Kur gauti pinigų? Mūsų organizacijų išdai maži. Reikia ieškoti paskolų. Kur gaut? Atsirado vienas kitas narys, paskolino. Prasidėjo vaju išskoti daugiau. Sukėlėm tiek, kiek reikia. Ir už keletos metų visiems skolininkams atmokėjome. Žinoma, procentų nemokėjome, visi dovanojo Klubui. Dabar Klubas gražiai įrengtas ir turime išde pinigų. Namas pagražėjo, jo vertė pakilo

dvigubai. Ačiu gerų draugų rūpestingumui ir darbštumui. Bet daugiausia darbo valandų įdėjo tai Klubui pirmininkas Valys Bunkus.

Ir dabar jis daugiausia dirba. Ačiu, labai ačiu, Valy. Šiam parengime kalbą pasakė Povilas Alekna. Jis išvardino visus skolintojus kurių dauguma jau mirę. Kiti indėlius Klubui dovanojo. Po kalbų buvo dainos. Dainavo Amelija Young choras. Programa buvo graži, publika plojo. Šią sukaktį minint, pagerbėme Andrių ir Moniką Raskauskus, kurie dėl sveikatos pasitraukė iš veiklos, išdirbę virtuvėje 13 metų. Didelis jiems ačiu.

(Nukelta į 9 puslapį)

Vilnis, 1981 kovo 5

St. Petersburg, Fla.

A. PAKALNISKIENĖS KALBA Mieli Draugai!

Kaip tik tinka mums šiandien, švenčiant Klubo aštuonių metų sukaktį, paminėt mūs darbščiąją Moniką Raškauskienę ir jos pagalbininką Andrių Raškauską.

Mums visiems jau žinoma, kad Monika su pirma šių Naujų Metų diena pasitraukė iš labai svarbios vietos — tai yra, vyriausios gospadinės.

Tačiau gal ne visiems yra žinoma, iš kur ji atvyko — ir kada — ir kodėl . . .

Keliais žodžiais apibūdinsiu Raškauskų praeitį.

Abu apleido gimtinę kraštą Lietuvą, išvažiuodami iš Marijampolės apskrįčio (Kapsuko rajono) 1926 metais ir apsigyveno Argentinoje, kur išgyveno 17 metų ir reikėsi progresyvių veikime.

Argentina apleido 1944 metais ir apsigyveno Waterbury, Conn., su sūnum Leonu.

Waterburyje įstojo į Lietuvos Literatūros Draugiją, į Susivienijimą. Tuoj užsiprenumeravo laikraštį "Laisvė". Dainavo Vilijos chore ir dirbo virtuvėje parengimuose.

1966 metais svečiavosi Floridoje ir, matyt, patiko mūsų oras ir mūsų veikimas šioje apylinkėje, nes sekančiais metais, kada Andrius pasitraukė iš darbo išeidamas pensininku, atvykę į Floridą pastoviai apsigyveno.

Cia atvažiuojant Monika netrukus stoja į darbą virtuvėje.

Neužilgo abu pradėjo dainuoti "Dainos Mylėtojų" chore, nes daina plakė plakė jų širdyse — ypač Monikos — kuri iki šiai dienai gali išdainuoti visokių visokiausių dainų įvairiomis temomis.

Ji mus visus stebina savo atmintimi — neužmiršta nei žodžių nei gaidos jos girdėtų dainų Lietuvoje prieš šešiasdešimt ir septyniasdešimt metų.

Kai 1973 metais susitvėrė mūsų Klubas, tuoj tapo nariais ir priedu dar įrašė ir sūnų Leoną ir marčią Gertrudą.

Atsiminkime, kad mūsų jubilijatei Monikai suėjo 81 metai, ir ji pilnai užsitarnavo poilsio.

Lietuvių Vyresniųjų Piliiečių klubo ir Lietuvos Literatūros Draugijos 45-tos kuopos, "Dainos Mylėtojų" vardu dėkoju Monikai W. Andriui už jų didelį atliktą darbą per tryliką metų.

Cia pat įteikiu nors mažą dovanėlę nuo mūsų trijų organizacijų narių, Jūsų draugu!

Lai Jūsų dienos būna pilnos džiaugsmo, laimės ir geros, geros sveikatos!!!

...

Svečiai iš toliau Juozas J. Plasčiauskas iš Pensylvanijos, Izabele Penkus, Manchester, Conn., Agitonas Opanovich, Windsor, Conn., Daniel Dabulis, Waukegan, Ill., Marge ir Mary Felor, Julie Turner, Alice Linoton, Hellen, Victor Thomas, Victor Bukauskas, visi iš Boston, Mass., Ida, Joseph Misevičiai, Binghamton, N. Y., Juozas Belekoniš, New Hampshire. Monika ir Andrių Raškauskus pasveikino Klubo pirmininkas Valys Bunkus, nuo Choro St. Kuzmickas L. D. L. D. 45 kp. J. Andriulienė.

Visi palinkėjo jiems geros sveikatos. Padėkojo už idėją darbą. Raškauskų biografiją pasakė Adelė Pakalniškė ir įteikė dovaną nuo visų trijų organizacijų.

Vilnis, 1981 kovo 5

— Sausio mėnuo pas mus yra sezoninis laikas. Rytuose orai atšąla ir žmonės važiuoja į šiltesnį klimatą, į Floridą. Paprastai Floridoje būna 75 iki 80 laipsnių šilumos. Gamta graži, gėlės žydi, visur žalumynai. Floridoje ūkanotų dienų maža. Šiemet Florida visus apvyly. Tokios žiemos nebuvo nuo 1890 metų. Tai rekordiniai šalta.

Nušalo medžiai, vaisiai, daržovės, gėlės. Lapai sudžiūvę. Liūdnas vaizdas. Bet vistiek Florida vadinosi Sunshine state.

— Mūsų (parengime matėsi svečių: Valerija Masiene, Juozas Sinkunas, kanadiečiai, Barbora Šilelis, Vera Angus, Juozapina Linkus, iš Worcester, Mass., Nelley Sarason, Tampe, Ariz. atvažiuo aplankyti tėvo Jim Puišio. Nelley Brocks, Santa Barbara, Cal., Talma ir Bruno Smolac, Sharoy, Pa., Teresė Simas, Irena ir Robert Koza, Tallahassee, Fla., Kuzmickų anūkai Sandy ir Randy Patrick, Cleveland, Ohio, Martha Kaminsky, Binghamton, N. Y., Elena Jeskevičiūtė, Amelija Young, New York. Meninę programą išpildė Choras, solistas St. Kuzmickas, akompanistė H. Janulytė.

— Mūsų ligoniai. Wolteris Kelley ir jo žmona Kliopasa taip nusilpę, kad reikalinga svetima pagalba, nepajėgia parsinešt ar pasigamint maisto. Pranas Kontenis randasi slaugymo namuose. Petrė Simenienė vel išvežta į ligoninę.

— Sausio 28 d. mirė Kostas Damalakas. Neilgai džiaugėsi Floridos gražumu. Ilgus metus gyveno Maywood, Ill., netoli Čikagos. Vėliau persikėlė į Stevensville, Mich.

Apie 2 metus išgyveno St. Petersburg, Fla. Buvo dailidė. Dirbo geležinkelio kompanijoje. Liko nuliūdime duktė, sūnus, draugė Emilija Drobienė. Kalbą pasakė Jonas Milleris, liudėsio dainas padainavo St. Kuzmickas. Išvežtas palaidot į Čikagą, palaidotas Tautinėse kapinėse. Kostas neilgai gyveno St. Petersburg, atvažiuo jau su silpna sveikata. Pakeistas klimatas ir gyvenimo sąlygos sutrumpino jo gyvenimą. Istojo į Klubą, Chorą į A. L. D. 45 kp. Vienus metus išbuvo Klubo bordirektorium. Emilija Drobienė, surengė Klube pietus, kur dalyvavo apie 90 žmonių. Ačiū drg. E. Drobienei. Mūsų širdinga užuojauta dukrai, sūnui, E. Drobienei. O tau, Kostantai, tebūna ramu Lietuvos Tautinėse kapinėse.

J. Andriulienė

DETROIT, MICH.

MOTERŲ DIENA

Detroito Lietuvių Moterų Pažangos Klubas turės savo mėnesinį susirinkimą sekmadienį, kovo 8 d. Po susirinkimo Moterų Tarptautinės Dienos paminėjimas, o paskui — vaisės-pietūs. Visos moterų klubo narės ir svečiai yra prašomi dalyvauti klubo namuose, 4114 W. Vernor Highway, ir paminėti Tarptautinę Moterų dieną.

ATEINA PAVASARIS

Labai šalta ir daug sniego, visi laukiame pavasario. Detroito Lietuvių Klubas rengia pavasarinį banketą, kuris įvyks sekmadienį, balandžio-April 12 d. 1 val. po pietų. Klubo šeiminkė kaip visuomet patieks skanius pietus. Užrašykite tą dieną ant savo kalendoriaus ir renkitės dalyvauti.

SVEIKINAME

Sausio 19 d. LDS 21 kp. pirminkas, Klubo ir LDS bowleris, Tony Vasaris ir jo žmona Millie minėjo savo vedybinio gyvenimo sukaktuves. Sveikiname juos ir linkime jiems dar daug linksmų metų.

INVESTATORIAI

Sausio 17 d. moterys investatorės turėjo savo susirinkimą Topinka's restorane. Po susirinkimo visos turėjo skanius pietus. Tą pačią dieną vakare vyrai susirinko Stu ir Angie Riddell namuose. Po susirinkimo namų šeiminkė Angie Jeske Riddell patiekė jiems skanią vakarienę.

LDS SORORITY

LDS Sorority sausio 30 Aldona Bacevich Petrul namuose turėjo savo mėnesinį susirinkimą. Po susirinkimo namų šeiminkė Aldona su pagalba Millie Vasaris ir Angie Riddell patiekė visoms skanių užkandžių.

MIRĖ BELŪNAS

Gerai žinomas buvęs detroitietis Juozas Belūnas, 69 m., mirė sausio 31 d. Buvo pašarvotas Baldwin, Michigan, ir jo kūnas sukremuotas vasario 3 d. Laidotuvės buvo privačios. Velionis paliko dideliame nuliūdime žmoną Ann, dukrą Judith ir šeimą, sūnų Charles ir šeimą, sesutę Nellie Onusevich, švogeri John Onusevich ir anukę Leoną. Juozas Belūnas buvo sūnus visiems gerai žinomos Nellie Belūnas, kuri mirė 1957 metais, ir Charles Belūnas, kuris mirė 1965 metais. Abu Belūnai buvo pažangūs ir aktyvūs žmonės, dalyvaudavo pažangiose organizacijose Detroito, Nellie Belūnas ir jos draugė Uršulė Palevičienė dainuodavo per lietuvių radio. Velionis Juozas buvo "Laisvės" choro mokytojas Hamtramcke ir geras artistas: jis turėjo didžiausią rolę Antano veikale "Gyvenimo bangos", kurio autorius buvo Mikas Masys (Detroitietis).

Velionis Juozas, pabaigęs darbą Chryslerio fabrike, apsigyveno miške Irons, Michigan. Jis apsirgo nugarkaulio vėžiu ir buvo suparalizuotas nuo liemens iki kojų. Ilgai kankinosi, bet mirė širdies priepuoliu. Velionio sesutė Nellie Onusevich yra Klubo, LDS ir Bowlerių narė. Gaila jauno žmogaus ir pažangių lietuvių sūnaus. Reiškiamė didelę užuojautą jo šeimai ir sesutei Nellie Onusevich.

IŠVAZIAVO

Sausio 29 d. mūsų kolegos Kęstutis ir Antonette Gareliai išvažiuo į San Antonio, Texas, aplankyti savo anūko, mažiuko Kęstučio, sūnaus Aaron šeimos. Iš ten, sakė, skris aplankyti savo tetos Mary Gerelis Genaitienės ir jos dukros Kalifornijoje. Taipgi aplankys brolių Edward Garelij ir jo šeimą, kurie gyvena netoli San Francisko, Kalifornijoje. Linkime jiems linksmų atostogų, bet skūbinkite namo, nes jūs laukia organizacijų darbai.

MOKĖKITE DUOKLES

Jau reikia mokėt metines duokles į Detroito Lietuvių Klubą. Nariai, kurie dar neušimokėję, ateiškite į susirinkimą arba prisiųskite savo duokles finansų sekretoriui Servit J. Gugas, 9128 Dale, Detroit, Michigan 48239. Nepamirškite, kad duoklės šimet yra \$10.00.

MIRĖ KLUBIETIS

Visiems gerai žinomas ir senas klubietis Juozas Latoža mirė vasario 14 d. š. m. savo namuose sulaukęs 100 metų. Buvo pašarvotas Bauža laidotuvių namuose, 1930—25th Street, Detroito. Laidotuves tvarkė laidotuvių direktorė Yolanda Bauža Zaporackas. Vasario 17 d. į Baužą laidotuvių koplyčią prisirinko daug jo giminių ir draugų. Koplyčioje ir kapinėse nepaprastai gražias kalbas pasakė laidotuvių direktorė Yolanda Bauža Zaporackas ir LDS prezidentas Servit Gugas. Abu kalbėjo lietuviškai ir angliškai. Šie du kalbėtojai visiems palieka gerą išpūdį ir tikrai yra gera pora visose lietuvių laidotuvėse. Po laidotuvių Woodmere kapinėse visi dalyviai buvo pakviesti pietų į Detroito Lietuvių Klubą, kur buvo patiekti skanūs pietūs, prirengti tam tikros įstaiigos. Prie baro patarnavo klubo iždininkas Alfons Rye.

Velionis paliko dideliame nuliūdime žmoną Anna, su kuria apsivedė 1955 metais žmonos sūnų Algirdą ir jo šeimą, augintinį Joseph Latoža Jr. ir jo žmoną Aldoną bei dukrą ir žentą Susan ir Albiną Bubnelį, augintinį John ir jo šeimą, augintinę Dorothy Belūnas ir jos šeimą, savo tikrą dukrą ir jos šeimą gyv. Tar. Lietuvoje, daug kitų giminių ir draugų.

Velionis gimė gruodžio 1 d. 1880 metais Tauragės rajone, Skarkyčio kaime, Zemaitijoje. 1908 metais atvažiuo į Collinsville, Illinois, ir iš ten į Detroitą. Gyvendamas šį ilgą amžių, velionis turėjo visokių užsiėmimų: buvo dailidė, muzikantas, plaukų kirpėjas, o ypatingai turėjo talentą remontuoti namus sau ir kitiems. Daug metų turėjo namą rytinėje dalyje Detroito ir rūsy buvo įsitaisęs gražią svetainę, kurioj pažangiečiai turėjo daug parengimų-susirinkimų. Daug metų priklausė prie Detroito Lietuvių Klubo ir LDS 21 kp. Daug metų buvo Detroito Lietuvių Klubo vice-pirmininkas ir pagrindinio visokių remontų klubo tvarkytojas.

Išsėkis, Juozai, ir lai būna lengva Woodmere kapinių žemelė.

SUSIRGO

Detroito Lietuvių Klubo raštininkas Al Stacey (Stasiukėnas) ir žmona Alice su mašina sausio 12 d. išvažiuo atostogų. Aplankė gimines Floridoje ir per pietines valstijas atsidūrė Tucson, Arizona. Apsistojo pas gimines. Norėjo padėti skaldyti malkas. Gavo širdies priepuolį ir atsidūrė ligoninėje. Buvo intensive care skyriuje, bet jo žmona Alice telefonu pranešė, kad jau jis iš ten išėjo ir jaučiasi gerai. Tikime, kad greit apleis ligoninę, bet nežinome kada jie sugrįš į Detroitą. Mes visi liūdime ir nekankant laukiame jų Detroito, kur laukia organizacijų darbai.

SERGA KLUBIETĖ

Smarkiai susirgo klubietė Bessie Klimas. Sunki operacija jai buvo padaryta vasario 17 d. Harper ligoninėje. Ji jau sveiksta ir greit bus namie galutinai pasveikt. Bessie Klimas yra narė Detroito Lietuvių Klubo, ALDLD 52 kp. ir Moterų Pažangos Klubo. Šių organizacijų nariai turėtų pasiųsti jai kortelę jai suraminti ir palinksminti Jos adresą: Bessie Klimas, 7903 Theisen, Dearborn, Michigan 48126. Linkime jai greit pasveikt.

(Nukelta į 10 puslapį)

Detroit, Mich.

"LAISVĖS" GIMTADIENIS

Š. m. balandžio 6 d. sueis 70 metų, kai pradėjo eiti laikraštis "Laisvė". "Laisvė" gimė 1911 m. balandžio 6 d. Septyniadešimts metų sukaktuvių paminėjimas bus šiais metais balandžio 26 d. New Yorke, "Laisvės" svetainėje. Iš ryto bus "Laisvės" šėrininkų suvažiavimas, o po pietų didelis balius. Mes detroitiečiai būtinai turime ją pasveikinti. Iki to laiko matykite Stefaniją Masytę ir pridukite jai sveikinimus, kad iš Detroito būtų gražus pluokštėlis pinigų.

LDS BOWLERIAI

Detroito LDS bowleriai jau registruojasi važiuoti į LDS nacionalinį turnyrą, kuris šįmet gegužės mėn. įvyks Kenosha, Wisc. Jie turi pamokas, o po pamokų suvažiuoja į Detroito Lietuvių Klubą poilsui. Taip buvo ir vasario 7 d. Virtuvėje visą valgį aukojo Alphonse ir Josephine Urbon, prie jų prisidėjo su salotom Pat Stunskas. Skanumynų stalą prirėngė ir aukojo Ruby Jeske ir Julius Rudys. Virtuvėje dirbo Josephine Urbon, Stella Smith, Emma Rye, Clem Patocki ir Pat Stunskas, prie baro Alfons Rye ir Frances Televičius. Parduodant šias vaišes, pakilo bowlerių išdas. Pinigų reikia nes busas šįmet labai brangus.

ACIU UŽ PAGALBĄ

Yra svarbu visiems skaityti Detroito žinias. Jūsų korespondentė žvejoja žinių, bet būtų gerai, kad ir kiti draugai ją pašauktų ir praneštų kokių nors žinių, apie kurias ji nežino. Iki šiam laikui Emma Rye daugiausia priduoja vėliausių žinių apie čigimus lietuvius. Didelis aciu jai. Ir kiti draugai nepamirškite taip padaryti. **Stefanija**

TARP MŪSŲ

— Daugeliui mums pavyzdžiu gali būti Hobart, Indianoje, gyvenantis A. Dilkus. Nežiūrint kad jis gyvena nearti Čikagos, bet esti retas parengimas, kad jo nematytumėm tarp mūsų. Kai dėl pašto sutrikimų pasivėluoja jį pasiekti "Vilnis", jis skambina telefonu, kad bus koks suėjimas-parengimas. Jis pats nevairuoja automobilio, bet jo žentas neatsisako jį atvežti. Televizorius ir kiti reikalai jo nesulaiko atvykti.

— Iš Kalifornijos, Beaumont, Christine Karvelis telefonu vasario 19 dieną pranešė, kad gavo tik vasario 5 dienos laidos "Vilnį". Vadinasi, iš Čikagos į Kaliforniją laikraštis keliavo net 14 dienų. Yra ir daugiau tokių atsitikimų toliau gyvenantiems laikraščio skaitytojams. Kalbant apie jos tėvą Karolį Pečiulį, neseniai atšventusį savo 104 metų sukaktį, buvo sunkiai susirgęs nelabuoju "flu". Dabar jau randasi namie.

— Minie Yuden, iš Mt. Home, Ark., atsiuntė \$30, tai už savo, už jos motinos Mellie Cere prenumeratą ir \$10 "Vilnies" fondui. Laiške tarp kitko pažymi, jog vasario 10 dienos naktį pas juos temperatūra buvo nukritusi 6 laipsnius žemiau nulio. Tai buvusi nepaprasta pas juos gamtos išdaiga. Be to pažymi, kad jos vyras Vytautas Yuden kėglis vietiniame konkurse ko tik nelaimėjo \$1,000, iki 300 taškų stigo 34. Ji pati laimėjusi 190 žaidimų.

10

Rašo iš

Arizonos Nancy Gordon

Nancy Gordon iš Arizonos rašo, kad buvo susitikus su Della Reuther. Ji aktyviai reiškiasi senų žmonių chore ir kitu atliekamu laiku aliejumi piešia paveikslus. Joe Koll esąs sveikas ir siunčia "Vilnies" kolektyvui bei savo draugams geriausius linkėjimus.

Nancy Gordon aplankė ir Stanlei Strauką, kuris gruodžio mėnesį buvo sunkiai susirgęs ir turėjo atsigulti ligoninėn. Dabar Stanley Straukas randasi senelių namuose. Atrodo gerai, patenkintas prieglaudoje kaip maistu, taip priežiūra. Sako, labai išsiilgęs draugų. Jo adresas: Scottsdale Square Nursing Home, Apt. 341. 2620 N. 68th St., Scottsdale, Ar. 85257.

Gi pati Nancy Gordon tris vakarus per savaitę lanko typografijos ir politinių mokslų pamokas. Šiomis dienomis baigusi sėmestrą laikys egzaminus. Jos sūnus Bill esąs kviečiamas dalininku mašinų firmos "Dame & Moire". Motinai, žinoma, yra ko pasidžiaugti. Jeigu nebus kokių sutrikimų, Nancy Gordon planuoja vykti į Palm Springs aplankyti mokyklos suolo draugę Lee, žinomos Adeles Zix's dukrą.

Nellie

— Mary Kirstukas telefonu pranešė, kad iš ligoninės grįžo namo, bet kas nuo karto dar turi lankyti gydytoją. Kaip žinia, ji buvo susilaužiusi alkūnę. Jos adresas: 24 W. 475 Wellington St., Naperville, Ill. 60540. Kovo 22 d. Mary Kirstukas mini savo 91-ąsias gimimo metines.

— Vasario 13 diena plačiai žinoma Nancy Gordon iš ties buvo nelaiminga. Paskambinus į namus Nellei DeSchaaf informaciją apie kelionę su turistine grupe į Lietuvą, papasakojo, kad turėjusi nelaimę: 1,200 tonų sunkvežimis smogęs į jos automobilį. Laimė, kad rimčiau jos nesužeidė.

— Draugas P. R. Bells, 7024 Plainview Ave., St. Louis, Mo., yra ilgametis "Vilnies" skaitytojas. Jis jau 90 metų amžiaus. Iki šiol jį slaugydavo jo žmona. Bet šiomis dienomis ją ištiko paralyžius. Senukai liko be jokios priežiūros. Gražu būtų, jeigu kas juos aplankytų nors užuojautos atviruku.

— Gavo Antoinette Gerdus laišką. Ji rašo, jog jai patinka naujai "Vilnyje" įvesta kolumna "Tarp mūsų". Toliau laiške pabrėžia, kad pergyveno "flu" ligą ir laišką baigia su linkėjimais "Vilnies" personalui. Antoinette Gerdus prieš kurį laiką persikėlė gyventi į Washington, Ill., netoli Peorijos, kur įsikūrė specialiai seniems žmonėms apartmentiniame name.

— Kaip žinia, Julia Andriulienė šiame vajuje prenumeratą atnaujinti laimėjo pirmą vietą. Tai buvo nelengvas darbas. Sveikiname ją, o taip pat už aktyvią veiklą renkant "Vilniai" aukas iš skaitytojų.

— Alice Jonikienė viena iš tų, kuri daugiausia mums rašo laiškų. Tenka laukti, kad mes tave, Alice, pasivysime!

— LDS 53 kuopos sekretorė Mary Montvilienė buvo užėjusi į "Vilnies" raštinę. Atsinaujino prenumeratą ir paliko \$10 laikraščio fondui. Sakėsi, nelabai kaip jaučiasi po George mirties, nusprendė parduoti namą ir persikelti kur arčiau savo brolienės į apartmentą. Ją jaudina ir jos brolio liga. **Nellie**

Los Angeles, Cal.

1981 m. sausio 25 d. turėjome LDS 145 kp. susirinkimą. Susirinkimą atidarė ir vedė Vladas Raila, kuopos pirmininkas. Buvo skaitytas praeito susirinkimo protokolas ir priimtas.

Po to sekė Valdybos reportai. Finansų sekretorė reportavo, kad buvo paaukota "Vilniai" ir "Laisvė" po 100.00 dolerių. Kai kurie nariai išsireiškė, kad reiktų dar paaukoti, nes mes žinome, kad jiems yra reikalinga finansinė pagalba. Mes visi norime, kad tie mūsų laikraščiai gyvuotų ir skelbtų teisingas žinias. Bet tai palikta pasirūpinti Valdybai. Visų reportai buvo priimti. Po to sekė Valdybos rinkimas. Valdyba palikta ta pati:

Pirmininkas—V. Raila,
Finansų sekretorė—M. Railienė,
Nutarimų raštininkė — Pranė Sakalienė,

Iždininkė—Anna Bernotienė.
Po to sekė LDS 35 kp. susirinkimas. Susirinkimą atidarė Ona Bernotienė, kuopos pirmininkė. Skaitytas ir priimtas praeito susirinkimo protokolas. Pranė Sakalienė, kuri perėmė Finansų sekretorės darbą po Bertha Klimas mirties, davė platų raportą. Užsimokėjusių narių praeitą mėną buvo 35. Buvo daug aukota spaudai ir kitiems labdariniams reikalams. Norime priminti, kad mes pinigų neturime, kuopos išde mums nepaliko. Adolph Dockus mirdamas paskyrė, kad jo palikti pinigai būtų išaukoti darbininkiškai spaudai ir kitur, kur mes matysime reikala. Buvo pakeltas klausimas, kad ateina "Laisvės" jubiliejus, taipgi ir "Vilnies" šėrininkų suvažiavimas. Nutarta tiems laikraščiams paaukoti po 500.00 dolerių. Visi sutiko.

Sekė Valdybos rinkimas, bet Valdyba palikta ta pati:

Pirmininke O. Bernotienė
Finansų sekretorė P. Sakalienė
Nutarimų raštininkė V. Raila
Iždininke P. Sakalienė
Susirinkimas buvo uždarytas ir visi linksmai laiką praleidome prie užkandžių ir gėrimų. Gaila, kad abu Bernotai serga. Bet jie vistiek leido savo namuose laikyti susirinkimą. **Pranė Sakalienė**

Laiškutis iš Kenoshos

Alvina Strech atsiuntė \$10 už draugės Rose Jeseliūnas prenumeratą. Prieš kurį laiką, kai R. Jeseliūnas buvo ilgesnį laiką ligoninėj, jos prenumerata buvo nutraukta. Dabar, kai persikėlė į senelių namus, atsirado galimybės skaityti, laikraštis jai vėl bus siuntinėjamas.

Alvina rašo, kad aną kartą Kenoshoje pusėtinai daug pridrebė sniego taip, kaip ir pas mus Čikagoje. Mieste daug kas buvo paralyžuota.

D. N.

Vakarų Vokietijoje pasirodė leidinėlis

Vakarų Vokietijoje pasirodė leidinėlis, rašytas rašomąja mašinėle 4 puslapių, pasivadines "Naujas". Leidinėlio turinį sudaro smulkios žinios ir žinutės apie Vakarų Vokietijos lietuvius. Pusė leidinėlio Vokiečių kalba.

Leidinėlis skelbiasi esąs lietuvių ryšių palaikymo organas. Leidėjais pasirašo Irena Mičiulis, Seckbacher Ldstr. 65, 600 Frankfurt 60, ir Romas Chiller, Mainzer Ldstr. 220, 600 Frankfurt 1.

Henrika Jagmina prisiminus

Vasario 10 d. sukako 38 metai, kai "Vilnies" štabo nariai atsiveikino Henriką Jagminą (Bertulį) dirbusį kartu redakcijoj. Jis mirė Hillcrest džiovininkų sanatorijoj, Tucson Mieste, Arizona valst. Prieš mirtį jis drg. Pruseikai rašė:

— "Gal po nekurio laiko grįšiu prie darbo . . . Pergalės frontas prieš fašistus man padeda, tartum naujas jėgas įkvepia.

Velionis Henrikas buvo visa siela ir širdimi atsidavęs kovai prieš kapitalistų priespaudą, darbo žmogaus išnaudojimą. Redaguojant "Vilnį", jis jautėsi bent maža dalele prisidedas prie kovos už geresnę tvarką šalyje, už juodųjų lygiąs teises, moterų lygiateisiškumą, prieš varžymą svetur gimimų spaudos ir veiklos.

Eidamas svarbias pareigas Komunistų partijoj, Henrikas mokė darbo žmones veikti tarptautiškai. Tik veikiant išvien visų tautų darbo žmonės laimės pergalę. Tuo pačiu jis ir pats buvo narys ir kitus lietuvius ragino veikti savose tautinėse organizacijose. Ypač chorams jis gražiai pasitaravo išversdamas dainų ir sceniškų veikalų. Mat, Kaune buvo lankęs gimnaziją ir netrūko gabumų.

Dirbdamas pilną laiką redakcijoj ir šiaip turėdamas daug pareigų politiniame veikime, Henrikas Jagminas chore dainavo ir vaidino. Jam rūpėjo ir menas, bet ne menas menui, bet menas, kuris pasitarauja kėlime klasinės sąmonės.

Velionis Henrikas Jagminas Amerikon atvyko 1912 m. į Ansoniją, Conn. Po kiek laiko persikėlė į didesnę lietuvių koloniją Waterbury, Conn., ir stojo į ten gyvuojančią Liet. Socialistų Sąjungą, rašė korespondencijas į "Kovą" ir "Laisvę". Kai 1916 m. Amerikon atvyko Vincas Kapsukas. Henrikas tapo jo šalininku — ėjo su kairiasparniais, o ne su naujieniečiais ir keleviniiais oportunistais. Toks ir išbuvo iki pat gyvenimo pabaigos.

1918 m. Waterbury jis apsisvedė su Marijona Katavičiūte, kuri jam mirus Čikagoje ištėkėjo už K. Schultz. Marijona ir Henrikas labai gražiai sutarė kaip politikoj, taip ir šeimyniniame gyvenime. Bet Marijonai arčiau prie širdies buvo meno veikla daina ir vaidinimas.

Jonas Kaškaitis tokių draugų prisiminimui sukūrė eiles, kurių du posmai skamba taip: Mus apsiautusi gedulo skraistė Tebedengia dar mus ir nūnai: Gaili ašara veidus aplaisto, Tu gyvensi su mum amžinai.

Mes pataisėm jam patalą žyvro, — Ramiai miega čia jo palaikai . . . Mes gi ženkim su sąžine tyra, Ten kur veda progreso takai.

A. Jonikienė
Vilnis, 1981 kovą 5

"VILNIES"

DIREKCIJOS TARIMAI

Vasario 14 d. įvyko "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos posėdis, kurį atidarė ir tvarką vedė direktijos pirmininkė Estelle Bogden. Apkalbėti laikraštį liečiantys reikalai.

Iš pateiktų raportų matosi, kad viskas eina tvarkingai. Visi atlieka savo pareigas.

Daugiausia kalbėta apie "Vilnies" salę.

Draugai vyrai pasižadėjo perkelti knygas iš salės esančio kambario, o patį kambarį prijungti prie salės. Numatyta kreiptis prie gabių piešėjų salės išpuošimui. Darbas bus nemazas, bet visiems bus maloniau lankytis išpuoštoj salėj.

Sekantis direktijos posėdis bus kovo 28 d., 1 val. po pietų, savoje salėje. Prašau visų direktorių nepamiršti ir laiku atsilankyti.

Sekr. J. Marazienė

KUKLI "VILNIES" BENDRADARBĖ

Detroitietė Stafanija Masytė yra viena iš aktyviausių "Vilnies" bendradarbių. Beveik kiekviename laikraščio numeryje matome jos žinių kolumną iš Detroito. Rašo ji apie detroitiečių visuomeninį gyvenimą, rašo apie atskirų darbuotojų asmeninius pergyvenimus, įvykius. Tačiau dėl savo kuklumo kai ko ir neparąšo. Turiu galvoje jos motiną.

Teofilė Masienė, per visą gyvenimą bendražygė savo velionies vyro Miko Detroitiečio, yra neįėjus nemažą kelią Detroito pažangių lietuvių judėjime. Kaip daugelį pažangių veikėjų veteranų užgule nelaboji senatvė, taip ir ją, o dar blogiau, jau kelinti metai ją kamuoja giliai išsisknijęs arthritas. Namų apyvokos beveik nebepalioje, be "walkerio" vargiai gali kiek daugiau pavaikščioti. Laimė, kad dukra Stefanija, išėjusi į pensiją, namuose.

Tačiau Teofilė nepasiduoda. Tebėra žvali kaip buvo anksčiau, kur buvus, kur nebuvus, skaito laikraštį bei knygą. Per "Vilni" ir "Laisvę" kuo stropiausiai seka pažangių Amerikos lietuvių judėjimą. Džiaugiasi, kad ir susilpnėjusiomis, bet dar tebegyvuojančiomis organizacijomis, laikraščiais. Šią žiemą su dukra netgi dar buvo nuvykusi į Floridą. Tai neišsemiamos energijos moteris. X.

JAU METAS GALVOTI APIE SUVAŽIAVIMĄ

Nedaug laiko beliko iki "Vilnies" dalininkų suvažiavimo. Dar nepaskelbta, jis įvyks gegužės mėnesį. Ka gera jis duos laikraščiu, kol kas sunku pasakyti. Bet bus užregistruotas įvykis, kaip ir kiti suvažiavimai.

Praeitais metais suvažiavimas buvo jubiliejinis, apvainikuotas jaunesnės kartos pastangomis su ruoštu didingu banketu. Gi pats suvažiavimas irgi buvo sėkmingas. Ypač laikraščiu moraliniu atžvilgiu ir gerais tarimais. Po suvažiavimo laikraštis neginčijamai patobulėjo. Nepaslapstis, kad direktoriai turi dar daug sunkumų ir keblumų laikraščiu leisti. Suvažiavime dalininkai į tuos sunkumus ir keblumus turėsime atkreipti dėmesį ir juos išspręsti, kol dar nevēlu, kol skaitytojų laikraštis duosniai remiamas ir gali gyvuoti. Galvokime apie tai jau dabar.

Dalininkas

Vilnia, 1981 kovo 5

Kultūrietės turejo puiku susirinkima

Vasario 17 d. buvo šilta ir saulėta, kokių žiemos laiku mažai pasitaiko. Kaip tik tą dieną buvo Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas, į kurį atsilankė gana gražus skaičius narių.

Susirinkimą atidarė 12:30 val. dieną draugijos pirmininkė U. Juodaitienė ir tvarką vedė.

Valdyba davė savo veiklos raportą ir pažymėjo, kad atlikusi visus darbus, kurie jai buvo pavesti.

Susirinkime dalyvavo drg. K. Stukienė, kuri buvo susirgusi. Ji priėmusi draugijos dovaną padėkojo ir gražino draugijai visus \$5. Tą patį padarė ir drg. M. Kancerienė. Jos abi jau sveikos ir gerai atrodė.

Sekr. J. Marazienė raportavo, kad valdyba sužinojusi, jog kovo 8 d. vyksta Lietuvių Tautinių kapinių sklypų savininkų metinis susirinkimas. Pasitarė ir parašė į spaudą, kad mūsų parengimas iš kovo 8 d. nukeltas į kovo 15 d. Tad nepamirškite, kad parengimas įvyks kovo 15 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Visos narės tą pakeitimą užgyrė. "Vilnies" vartininkė J. Marazienė raportą duos sekančiame susirinkime.

Apkalbėta pasivašininimo klausimas ir prieita prie išvados, jei narės neateis pirm. U. Juodaitienei į talką, tai vietoje didesnių vaisių, teks pasitenkinti su kavute ir tortu. Bet tai palikta ateičiai išspręsti.

F. Jordan iškėlė M. Kirstukienės mokestį ir priminė, kad ji buvo susižeidusi, krisdama susilaužė koją, o sulaukusiai 90 m. amžiaus draugei nelengva sveikti. Taipgi Frances pranešė, kad buvo į Čikagą atvykusi Betty Sherman ir jos vyras Antanas, kurie apgaleistavo, kad negalėjo su daugeliu draugų susitikti. Tai prašė pasveikinti visas nares susirinkime ir per spaudą. Taip pat ir visus čekagiečius. Jie sakė, kad labai esą jų išsilgę.

Susirinkime atžymėta šių narių gimtadieniai: Eva Sankus, A. Vaitkienė, V. Walteraitė, K. Kurpeikienė, A. Staškienė, M. Sutkus. Joms palinkėta ilgo, sveiko ir darbingerio amžiaus ir sudainuota "Ilgiausių metų".

Po susirinkimo buvo draugiškas pasivašininimas. Vaisės paruošė pirm. U. Juodaitienė, o su stipresne pavaišino savo gimtadienio progą drg. Eva Sankus.

Visos skirstėsi puikiame ūpe ir pasižadėjo dalyvauti kovo 15 d. bankete ir atvežti dovanų.

Sekr. J. M-nė

KULTŪRIETĖS SAVO ŽAIDIMŲ POPIETĖJ LAUKIA SVEČIŲ

Šiuomi primename ir kviečiame visus geros valios lietuvius atsilankyti į Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos ruošiamą žaidimų popietę ir kartu atžymėti Tarpautinės Moters Dieną, kovo 8-tą.

Minėjimas ir žaidimų popietė bus kovo 15 dieną, 12 val. dieną, "Vilnies" salėje. Rengimo komisija pranešė, kad bus paruošti labai šaunūs pietūs, kur netruks visokių skanumynų. Narės pasižadėjo jų pagaminti ir atvežti. Taipgi netruks ir įvairių dovanų, kurios bus įteiktos gabiesiems žaidėjams prizų formoje.

Lauksime skaitlingo svečių atsilankymo, o kad nebūsime apvilti, iš anksto užtikrinu. J. Marazienė

Pažangietės rusės minės Kovo 8-ąją

Pažangietės rusės Tarptautinę Moters dieną minės sekmadienį, kovo 8 d., senyvu rusų salėje, LeMoyno ir California. Banketo pradžia 1:00 po pietų. Meninę programą atliks rusai jaunuoliai saviveiklininkai.

Paprastai Čikagos pažangių rusų kolonijos minėjimai ir šiaip parengimai esti sėkmingi, dažnai į nemažą salę netelpa publika. Laukiama, kad ir šį kartą taip bus. Labai galimas daiktas, bus svečių ir iš toliau. Todėl, rengėjai prašo svečius nesivėluoti. Mary Mihasanok

ZINIA IŠ GRAND RAPIDS, MICH.

Volga Morren, žinomos grandrapidietės Beatrice Gaspar duktė, atnaujindama prenumeratą motinai, laiške praneša, kad motina labai domisi laikraštyste žiniomis apie savo pažįstamus ir jų veiklą.

Kaip žinia, Beatrice Gaspar buvo plačiai žinoma pažangių lietuvių visuomeniniame judėjime, ypač aktyviai reišėsi Grand Rapids, Mich. Jau kelinti metai ji randasi senelių namuose. Gražu būtų, kad jos pažįstami bei bendražygiai ją aplankytų laiškučiu. Jos adresas Greenview Manor, 1708 Leonard St. N. E., Grand Rapids, Mich. 49505.

N. DeSchaff

J. URBIKUI PADARĖ OPERACIJĄ

"Vilnies" pagrindinių buhalterijos knygų tvarkytojas ir finansinių raportų paruošėjas direktorių tarybai Julius Urbikas seniai negalavo patrukimu (hernia). Kad liga neužsitęstų ilgai, nuvyko į Rochester, Minn., Mayo klinikon pasitikrinti. Gydytojai patarė kuo skubiausiai operuotis. Taip ir padarė.

Operacija pavyko. Pagulėjęs kelias dienas ligoninėje, grįžo namo. Drauge su juo į Rochester, Minn., buvo nuvykus ir jo žmona Mary.

Kartu su juom ir jo žmona Mary džiaugiamės ir mes, "Vilnies" kolektyvas bei direktoriai ir linkime jam geriausios sėkmės kuo greičiausia sustiprėti. Nellie

BUVO SUSIŽEIDUS M. KIRSTUKIENĖ

LDS 76 kuopos sekretorė Julia Antanowitz praneša, kad gyvenanti Naperville, Ill., M. Kirstukienė sausio 27 dieną krisdama susilaužė rankos alkūnę. Iššaukus greitąją pagalbą, kuo skubiausia buvo nuvežta į ligoninę.

M. Kirstukienė savo laiku buvo aktyvi pažangietė. Ji jau 90 metų amžiaus, gyvena pas dukrą Gene Canale. Tenka laukti, kad šiuo metu ji jau namie, slaugoma dukters.

Jos adresas 24 W. 475 Wellington St., Naperville, Ill. 60540.

Nellie

MARY MONTVILAS VIS DAR TEBELIŪDI...

Mary Montvilas po jos vyro George Montvilas mirties vis dar tebeliūdi. Pasikalbėjus su ja teko sužinoti, dažnai ją aplanko A. Litvinas, jos marti ir kiti pažįstami, kad viena per daug nenuobodžiautų.

Nerimo jai kelia ir jos brolio sveikata. Jis susirgo tuo pačiu metu ir buvo nuvežtas į Veteranų ligoninę, kai ir George buvo nuvežtas į kitą ligoninę. Nežiūrint, kad broli paleido iš ligoninės, kas savaitę turi eiti patikrinti sveikatos.

Nellie

K. STUKIENEI TEKO PABŪTI LIGONINĖJE

Savo laiku buvusiai "Vilnies" vartininkai, marquetteparkietei K. Stukienei prieš kurį laiką teko pabūti ligoninėje. Jai buvo užėjęs staigus apsvaigimas. Gydytojai surado, kad jai yra netvarka su širdimi.

Po daugiau kaip savaitės K. Stukienė grįžo namo, bet turi saugotis nepavargti, ypač vengti sunkesnių fizinių darbų, gyventi lengvai, be rūpesčių.

Lengva taip pasakyti, bet nelengva padaryti. Jos sūnus Richard buvo išvykęs darbo reikalais į Vakarų Vokietiją. Argi motina gali nesirūpinti, kaip jam ten! Arba, užėjo sniego pūga — šaligatvis nenukastas ir t. t. Ir nesirūpink, žmogau! X.

HAVRE DE GRACE, MD.
MIAMI, FLA.
Mirus

Thomas O'Kunieski

Reiškiame gilią užuojautą jo motinai Magdalen Novitski, žmonai Mae, dukterims Mary Kniep ir Eileen Bodette, anūkams Davis ir Thomas Bodette; taipgi visiems jo artimiesiems.

N. A. Iesmantai	The Eagons
J. Zutra	M. Broz
J. Lazauskienė	Procyszyn
J. E. Yurkevičiai	Magrell
A. Sedaitis	Nahorniak
S. Danis	Surmay
F. H. Mankauskai	J. E. Nevins
E. Stankus	J. Smolenskas
O. Šimkus	S. Dmytriuv
M. Bružas	Koshwoski
U. Daugirdienė	F. White
V. M. Nevins	F. Kalinchuk
P. M. Pocius	Macina
A. Pempė	G. Rysuk
Jersey Joe	Molmar
A. Švegzda	Baker
H. J. Chalkis	Ogrodnik
P. Gudelis	Ston
A. V. Nevins	Danessen
A. M. DeVos	Posichnyh
J. Šukaitis	Taranta

Mirę lietuviai

Vasario 5 d. mirė Anne Jaksy, sulaukusi 68 metų, gimusi Illinois valstijoje.

Vasario 8 d. mirė Johanna Alkivičius-Jokubauskaitė, sulaukusi 82 m., gimusi Lietuvoje. Tauragės apskr., Skaudvilės parapijoje. Amerikoje išgyveno 67 metus.

Vasario 8 d. mirė Ildefonsas Šadauskas, sulaukęs 78 m., gimęs Lietuvoje Griežės kaime. Amerikoje išgyveno 30 metų.

Vasario 8 d. mirė Marija Delta-Valaitytė, sulaukusi 74 m., gimusi Lietuvoje, Vilkaviškyje. Amerikoje išgyveno 16 metų.

Vasario 9 d. mirė Paul Fergis, sulaukęs 87 m., gimęs Lietuvoje, Biržų apskr., Smilgių parapijoje. Amerikoje išgyveno 64 metus.

Vasario 11 d. mirė Ona Muliolienė-Saltonaitė, gimusi Pensylvanijoje.

Vasario 11 d. mirė Marcella Budreck-Mikalaukaitė, sulaukusi 86 m., gimusi Lietuvoje, Tauragės apskr. Amerikoje išgyveno 71 metus.

Vasario 12 d. mirė Linas Jurcys, sulaukęs 38 m., gimęs Lietuvoje.

Vasario 12 d. mirė Antosė Baltramonaitienė-Snarskaitė, sulaukusi senatvės, gimusi Lietuvoje, Kybartuose. Amerikoje išgyveno 30 metų.

Vasario 14 d. mirė Kazimieras Maurukas, gimęs Trakiškių kaime, Marijampolės apskr. Amerikoje išgyveno 31 metus.

Vasario 14 d. mirė Bronislova Jučinskaitė-Masiulienė, sulaukusi senatvės, gimusi Lietuvoje, Mažeikių apskr., Pašilės kaime. Amerikoje išgyveno 23 metus.

Vasario 15 d. mirė Mary Jonelis, pagal tėvus Peters, sulaukusi 80 m., gimusi Austrijoje.

Vasario 16 d. mirė Admund Butchas, sulaukęs 63 m., gimęs Čikagoje.

MAŽEIKĄ PAMINEJO "GIMTASIS KRAŠTAS"

Smagu matyti "Gimtojo krašto" sausio 29 laidoje J. Mažeikos mirties paminėjimą.

Nekrologas parašytas "Gimtojo krašto" vyr. redaktoriaus Vacio Reimerio, iškelia J. Mažeikos asmenybę, ištikimybę pažangiam judėjimui, kilnius jo komunistinius įsitikinimus.

N. D.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

MIRUSIU

Mylimų tėvelių

Jono ir Marijonos Gudelevičių

ANNA M. BARANOWSKY
Auburn, Illinois

ST. PETERSBURG, FLA.

Mirus

Isabelle Šermikienei

Reiškiam gilią užuojautą jos artimiesiems.

LLDLD-45 KP.
VALDYBA ir NARIAI
St. Petersburg, Fla.

ST. PETERSBURG, FLA.

Mirus

Kastantui P. Damalakui

Reiškiam nuoširdžią užuojautą jo dukrai Stellai Siminuk, sūnui Alfred, sesutei Anna Milus, Emilijai Drobienei bei kitiems giminėm.

Sofija Gard	J. Greblick	Charles Shopis
Juozas Gard	F. V. Budrioniai	L. Tvaska
J. Wežys	J. White	Anna Bagočius
P. Wežys	E. Valley	No Name
F. Mockapetris	St. Kuzmickas	A. Budrienė
H. Siaurienė	V. Kuzmickienė	A. Tumonis
J. T. Lukai	Vera De Bick	J. Gresh
A. Pateckas	L. Novak	St. Daraška
Prane Peifer	A. Pakalniškienė	S. Stonis
H. Šarkiūnienė	A. M. Račkauskai	A. Kiuras
J. M. Mileriai	D. Mikalajūnienė	Edward J. Krusenās
H. Janulytė	F. Bunkus	B. Elder
P. A. Aleknai	J. Andriulienė	David
M. Vilkauskienė	J. H. Dobrow	Doris
A. P. Lukai	L. Strack	V. V. Bunkai
J. J. Plesčiauskai	M. Gružinskas	A. Brewer
E. Shnerpūnas	Mr. Norman Koch	M. Rutkauskienė
A. Klimavičienė	Mrs. Koch	R. H. Feiferiai
B. M. Brennan	W. E. Dudai	M. Klishus
F. M. Walaitis	W. Dubendris	N. Petronienė
J. Vaitkus	A. Zuris	V. M. Repekai
B. Vaitkienė	V. Casper	A. Dočkienė/Cicero, IL.
	P. Keller	

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS

Kostui Damalakui

Reiškiam gilią užuojautą dukrai Stellai Siminuk (Villa Park, Ill.), sūnui Alfredui (Anaheim, Cal.), sesutei Anna Milus (Phoenix, Ariz.), visiems giminėms, artimiesiems bei draugams.

ST. PETERSBURG, FLA.
LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB
Valdyba ir nariai

LIŪDNA 16 METŲ MIRTIES SUKAKTIS

Pranas Vasiliauskas [Wassel]

[Mirė 1965 metų kovo 12 dieną]

Kovo 12 dieną sukako šešiolika metų, kai sustojo plakusi Prano Vasiliausko jau trioji širdis. Mūsų mylimasis atsiskyrė iš mūsų tarpo visiems laikams. Mes jo liūdim ir nepamiršime, nežiūrint kiek metų praslinks.

Velionis buvo gimęs Lietuvoje, Varnių mieste. Seimoje buvo penki broliai, dabar visi jau mirę.

Lai Jam būna ramu ilsėtis Lietuvos Tautinėse kapinėse.

Nuliūdę liekame:

žmona MARCELLA VASILIAUSKIENĖ
podukra FRANCES ir vyras EDWARD JORDAN
brolių vaikai Amerikoje ir Lietuvoje

DETROIT, MICHIGAN

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Jau aštuoni metai, kai mirė

Mikas Detroitietis

[Mikas Masys]

Mirė 1973 metų kovo 7 dieną

Prieš aštuonis metus mūsų mylimiausias atsiskyrė nuo mūsų visiems laikams. Kiekvieną dieną jo ilgimės ir mintyse kartojame šiuos žodžius:

"Gyvenimą užbaigė ir užmerkei akis,
Amžinu miegu ramiai užmigai,
Nustojai tau plakusi pailsusi širdis,
Savo mylimą dukrą Stefaniją
Ir žmoną Teofilę liūdėt palikai . . ."

Brangusis, ilsėkis ramiai savo nameliuose Woodlawn kapinių įsienyje. Mes Tave nuolat lankysime, liūdėsime ir niekad nepamiršime.

Liūdinti žmona TEOFILĖ
Liūdinti dukra STEFANJA